

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

INFORMACIJA
O BANKOVNOM SUSTAVU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 12. 2006. GODINE

Sarajevo, ožujak 2007.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulacijska institucija koja obavlja nadzor banaka, izradila je Informaciju o bankovnom sustavu Federacije BiH (stanje 31. prosinca 2006. godine po konačnim nerevidiranim podacima) na temelju izvješća banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site financijske analize).

U V O D	1
II. TRANZICIJA BANKOVNOG SUSTAVA	4
1. RESTRUKTURIRANJE	5
2. AGENCIJA ZA BANKARSTVO	6
3. PLATNI PROMET	6
4. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA	7
5. BANKOVNI NADZOR	8
III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH	9
1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	9
1.2. Struktura vlasništva	10
1.3. Kadrovi	13
2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilanca stanja	15
2.1.1. Obveze	19
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	22
2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive	25
2.2. Profitabilnost	31
2.3. Likvidnost	36
2.4. Devizni rizik	40
IV. ZAKLJUČAK	42
P R I L O Ž I	

I. UVOD

Bankarski sektor u Federaciji Bosne i Hercegovine u 2006. godini nastavio je s pozitivnim trendovima iz prethodnih godina u svim značajnim segmentima poslovanja i ostao najuređeniji i najznačajniji dio ukupnog finansijskog sustava u zemlji. Na temelju ostvarenih najvažnijih kvantitativnih i kvalitativnih pokazatelja poslovanja može se zaključiti kako je bankarski sektor u 2006. godini uspješno poslovao, kako je umjeren i kontinuiran rast i razvoj praćen jačanjem njegove stabilnosti i sigurnosti, što je jedan od ključnih činitelja finansijske stabilnosti zemlje i ukupnog ekonomskog sustava.

Ostvareni pozitivni trendovi i unapređenje uspješnosti i stabilnosti sektora rezultat su uspostavljenog institucionalnog okvira kojim se uređuje poslovanje banaka, zatim efikasnog nadzora nad njihovim poslovanjem i kontrole zakonitosti rada, primjene propisa i održavanja propisanih standarda i kvalitetnijeg upravljanja i rukovođenja u većini banaka.

Priljevom novih stranih investicija došlo je do jačanja kapitalne osnove, povećani su depoziti, posebno štedni, i kreditni izvori što je omogućilo nove plasmane. Banke su poduzele značajne aktivnosti na podizanju kvalitete i raznovrsnosti proizvoda i usluga i uvođenju i primjeni novih suvremenih tehnologija, pojačana je konkurencija i borba za što bolje tržišno pozicioniranje.

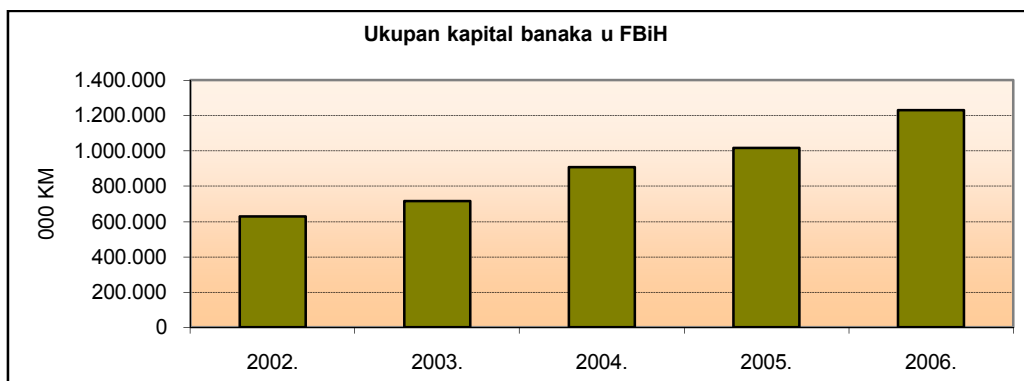
Upravljanje, mjerenje i kontrola rizika je i dalje u većini banaka ključni segment koji treba kontinuirano unapređivati i poboljšavati.

Generalno, može se reći kako je poslovanje banaka, utemeljeno na međunarodnim standardima i načelima, i u 2006. godini bilo u funkciji razvoja, jačanja i napretka ukupnog sustava, njegove efikasnosti, stabilnosti, solventnosti, profitabilnosti i likvidnosti.

Tijekom 2006. najizrazitije promjene mogle bi se svesti na daljnji rast i razvoj sustava i jačanje kapitalne osnove, zatim priljev novih stranih investicija što je rezultiralo izmjenom vlasničke strukture i daljnjim povećanjem učešća stranog kapitala, i kao rezultat navedenog, tržišno pozicioniranje i zaoštavanje konkurencije.

• **Rast:** Na kraju 2002. godine u FBiH licenciju za rad imalo je 29 banaka, a na kraju 2006. u sistemu su poslovale 23 banke. Nakon izvjesnog zatišja u 2005. godini, kada je broj banaka (24) bio isti kao i na kraju 2004., u 2006. godini došlo je do nekoliko bitnih promjena (oduzimanje odobrenja jednoj državnoj banci, statusna promjena pripajanja-integracija dvije banke i licenciranje jedne nove) i smanjenja broja banaka na 23.

Kao i prethodnih godina, svi značajni pokazatelji poslovanja bankarskog sektora zabilježili su rast i u 2006. godini, od kojih posebno treba istaknuti zaustavljanje pada kvantitativnih i kvalitativnih parametara jačine i snage kapitala, kroz priljev novog svježeg kapitala u iznosu od cca 121 milijun KM u šest banaka i 16 milijuna KM osnivačkog kapitala nove banke, što je za cca dva puta više nego u 2005. godini kada je u pet banaka izvršena dokapitalizacija u iznosu od 56 milijuna KM. Također, banke su nastavile sa širenjem mreže svojih organizacijskih dijelova, čiji je broj na kraju 2006. iznosio 512 na čitavom teritoriju BiH, što je povećanje od 32 nova organizacijska dijela u 2006. godini (22 u Federaciji, devet u Republici Srpskoj i jedan u Distriktu Brčko).

• **Vlasnička struktura:** Strani investitori (bankarske grupacije) su i u 2006. godini iskazali zainteresiranost za ulaganja u bankarski sektor u Federaciji BiH kroz akviziciju dvije banke koje su bile u većinskom domaćem vlasništvu, tako da su na kraju 2006. ostale samo četiri banke s većinskim domaćim privatnim kapitalom koje „drže“ svega 2,9% tržišnog udjela. Neznatno više iznosi učešće pet državnih banaka (4,1%), dok 14 banaka s većinskim stranim kapitalom ima dominantno učešće od 93%. Dakle, nastavljen je trend rasta učešća stranog kapitala u dioničkom kapitalu, koji je u zadnje tri godine povećan sa 68,2% ili 409 milijuna KM (na kraju 2003. godine) na 75,5% ili 671 milijun KM na kraju 2006. godine. Usporedo s tim, učešće domaćeg privatnog kapitala smanjeno je s 19,2% ili 115 milijuna KM na 9,3% ili 83 milijuna KM, dok je državni povećan s 12,6% na 15,2% što je najviše posljedica dokapitalizacije Investicijske banke FBiH u 2004. godini, ali je evidentan trend pada učešća državnog kapitala.

Koristeći iste pokazatelje došlo bi se do podataka da je na kraju 2004. godine postotak stranoga kapitala u Slovačkoj bio 89,6%, u Hrvatskoj 91,5%, u Češkoj 83,1%, u Bugarskoj 74,3%, u Mađarskoj 80,4%, u Rumunjskoj 69,3%, u Makedoniji 47,6%, a u Sloveniji 32,3%¹.

U potpunom stranom vlasništvu u FBiH je osam banaka s 477 milijuna KM dioničkog kapitala, u šest banaka je strani kapital većinski (176 milijuna KM), a u pet banaka sudjeluje između 0,1 i 43% s ukupnim iznosom od 17 milijuna KM. U četiri banke u vlasničkoj strukturi nema stranog kapitala, odnosno to su banke s većinskim državnim kapitalom.

• **Konkurencija:** Sigurnost i stabilnost bankarskog sektora doprinijeli su dolasku novih ulagača, što je rezultiralo kupnjom dionica dvije „domaće“ banke koje su promijenile vlasničku strukturu (austrijska Steiermarkische Bank und Sparkasse je u procesu stjecanja većinskog udjela u ABS banci d.d. Sarajevo, dok je Privredna banka d.d. Zagreb, članica talijanske bankarske grupacije Banca Intesa, postala većinski vlasnik LT Gospodarske banke d.d. Sarajevo) i osnivanjem nove banke (Validus d.d. Varaždin iz Hrvatske osnovao je Vaba banku d.d. Sarajevo).

Iako je u posljednje tri godine došlo do koncentracije i polarizacije u sustavu i izdvajanja „velike četvorke“, dolaskom novih „igrača“ na bankarsko tržište u Federaciji BiH dolazi do daljeg zaoštavanja konkurencije i pojačavanja borbe za povećanjem tržišnog udjela. Na kraju 2006. godine četiri najveće banke s aktivom od 7,9 milijardi KM zadržale su tržišni udjel od 69% koliko je bio i na kraju 2005. godine, u njima je bilo deponirano 72% ukupnih depozita i 76% ukupne štednje, a ove banke plasirale su 71% ukupnih kredita. Kako bi privukle nove klijente, odnosno preuzele kvalitetne klijente od konkurentskih banaka, razvijene su nove strategije na planu marketinškog nastupa, kojeg karakterizira agresivnija medijska promocija.

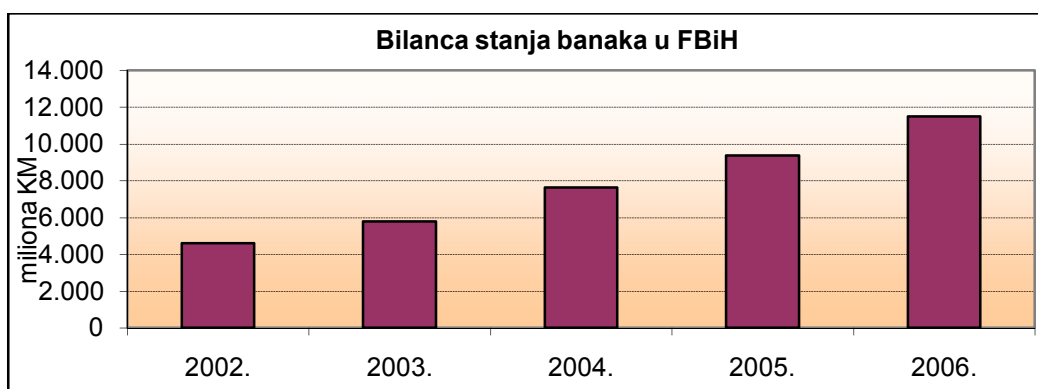
¹ Izvor podataka: BSCEE Review 2005. (BSCEE: Bankarski supervizori Središnje i Istočne Europe), BSCEE Review 2006. još nije objavljen.

Banke kreiraju i nude nove kreditne i depozitarne proizvode, uvode nove usluge i u drugim bankarskim segmentima, odnosno poboljšavaju kvalitetu i asortiman svojih usluga. Pri tome se koriste različiti instrumenti, kao što je politika kamatnih stopa, unapređenje organizacije i kadrovsko jačanje, širenje poslovne mreže, financijska podrška „majke“ ili članica iz grupacije i sl. U većini banaka kartično poslovanje je značajna poslovna aktivnost, što se reflektira kroz sve masovnije korištenje kreditnih i debitnih kartica i povećanje obujma bezgotovinskog plaćanja. Tijekom 2006. godine postavljena su 93 nova bankomata, a na isteku godine njihov broj iznosio je 415. Broj POS terminala također je povećan je i to za 1.793, tako da je na ukupno 9.619 prodajnih mjesta na kraju 2006. godine bilo moguće plaćati robu karticama.

U 2006. godini došlo je i do jačeg ulaska banaka na tržište mikrokreditiranja, i to kroz kreditnu potporu mikrokreditnim organizacijama. Na kraju 2005. osam banaka je plasiralo mikrokreditnim organizacijama cca 43 milijun KM, a s 31. prosincem 2006. sedam banaka je odobrilo kreditna sredstva u iznosu 61 milijun KM. Kroz ovaj vid poslovne suradnje mikrokreditne organizacije i banke prepoznale su i našle zajednički interes u cilju osiguranja novih izvora za kreditiranje malih klijenata kojima sredstva banaka nisu dostupna. To će doprinijeti daljnjem rastu i razvoju mikrokreditnog sektora, koji postaje sve značajniji segment ukupnog financijskog sustava.

Bilanca stanja

Prema konačnim nerevidiranim podacima, ukupna bilančna suma banaka u Federaciji BiH iznosila je 31. prosinca 2006. godine 11,5 milijardi KM. U odnosu na prethodnu godinu to je povećanje od 23% ili 2,1 milijardi KM. Tijekom posljednjih pet godina, odnosno u razdoblju od početka 2002. do kraja 2006. godine, bilančna suma sustava povećana je gotovo 2,5 puta.

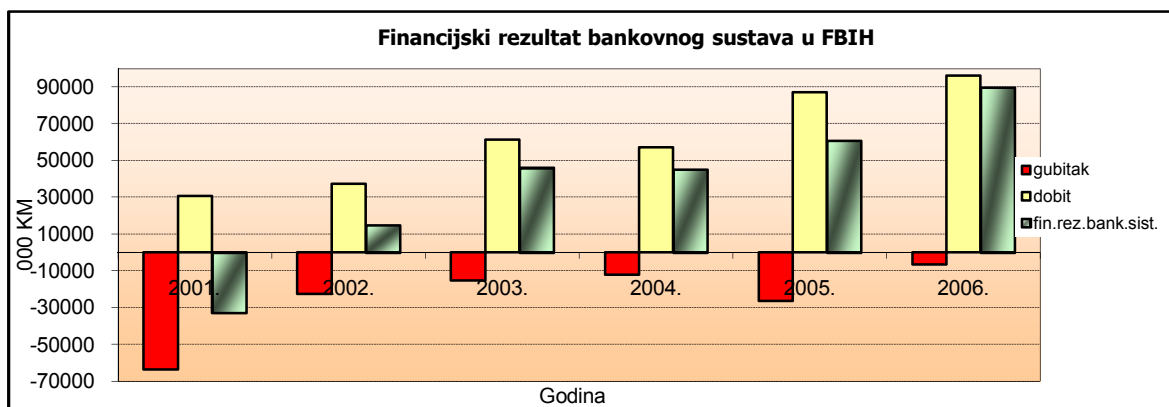
Bilanca stanja, odnosno iznos aktive približavaju nas još jednom uobičajenom Europskom standardu. Naime, kao pokazatelj snage bankarskog sektora često se koristi odnos aktive i društvenog bruto proizvoda (BDP). U razvijenim zemljama bankovna aktiva je dva i više puta veća od BDP-a. Tranzicijske zemlje bilježe skromnije odnose. Prema ovom kriteriju, sektor bankarstva Federacije BiH ima solidan rezultat jer je aktiva u 2006. godini dostigla cca 104% procijenjenog BDP-a za F BiH.

Rast bilančne sume ostvaren je povećanjem depozita za 1,5 milijardi KM ili 22%, uzetih kredita od 268 milijuna KM što je povećanje od 23% u odnosu na 2005. godinu i rastu kapitala za 211 milijun KM ili 21%.

Ukupni depoziti, kao najvažniji izvor financijskog potencijala, dostigli su iznos od 8,4 milijarde KM, a ukupni kapital banaka 1,2 milijardu KM. U aktivi banaka najznačajnija stavka su krediti s iznosom od 6,8 milijardi KM i novčana sredstva od 4,3 milijarde KM.

Bilanca uspjeha

Nakon 2001. godine kada je na razini sustava ostvaren gubitak u iznosu od 33 milijuna KM, započeo je pozitivan trend uspješnog poslovanja. Prema privremenim podacima za 2006. godinu na razini bankovnog sustava ostvarena je dobit od 89,8 milijuna KM što je za 47,8% ili 29 milijuna KM više nego u 2005. godini. Pri tome, 19 banaka je ostvarilo dobit od 96,2 milijuna KM, a četiri (sve u privremenoj upravi) su poslovale s gubitkom u iznosu od 6,4 milijuna KM.

Ukupno ostvareni ukupni prihod u 2006. godini iznosi 684 milijuna KM i za 15% je veći nego u 2005. godini. U strukturi i dalje raste učešće neto kamatnih prihoda: sa 57,2% u 2005. na 57,9% u 2006. godini. Za razliku od prethodne godine, u 2006. godini je ostvaren sporiji rast kamatnih prihoda na kredite (18%) nego kreditnih plasmana (23%). To je najvećim dijelom rezultat dalje tendencije smanjenja kamatnih stopa. Istovremeno, banke su ostvarile operativne prihode u iznosu od 288 milijuna KM, što čini 42,4% ukupnog prihoda.

Dva najvažnija pokazatelja profitabilnosti: ROAA (dobit na prosječnu aktivu) 0,87% i ROAE (dobit na prosječni dionički kapital) 10,82% su bolji u odnosu na 2005. godinu i približili su se razini iskustvenih standarda. Isti pokazatelji za 2004. godinu iznosili su u Slovačkoj 1,21% i 29,03%, u Hrvatskoj 1,68% i 16,05%, u Češkoj 1,26% i 23,4%, u Bugarskoj 2,06% i 20,02%, u Mađarskoj 1,97% i 23,4%, u Rumunjskoj 2,04% i 15,58%, u Makedoniji 1,1% i 6,2%, a u Sloveniji 1,05% i 13,34%.

II. TRANZICIJA BANKOVNOG SUSTAVA

Proces reformi, transformacije, sanacije i konsolidacije bankovnog sustava u Federaciji BiH u završnoj je fazi. Provedene reforme su dovele do pozitivnih efekata i uspješne transformacije u stabilan i siguran bankarski sektor, kojeg karakteriziraju tradicionalne bankarske aktivnosti i poslovi (depozitni i kreditni) i čije je poslovanje zasnovano na međunarodnim standardima i načelima.

Treba posebno naglasiti kako je reforma i sanacija bankovnog sustava u Federaciji obavljena bez ikakvih ulaganja javnih prihoda-sredstava proračuna Federacije. Za ove namjene u drugim tranzicijskim zemljama, prema procjenama, izdvajana su velika sredstva: u Hrvatskoj 27, u Češkoj 25, Mađarskoj 13, Poljskoj 8 posto BDP-a.

Dominantno mjesto u finansijskom sektoru Federacije BiH ima bankovni sustav pa je stanje u njemu od posebnog značaja za ukupni ekonomski razvoj. Dvanaest godina nakon završetka

rata i jedanaest godina od početka djelovanja FBA, može se konstatirati kako je sektor saniran i konsolidacija bankarstva na samom kraju toga procesa:

- eliminiran je najveći dio problema naslijeđenih iz prethodnog sistema i onih izazvanih ratnim zbivanjima;
- četiri petine od ukupnog broja banaka danas su u privatnom vlasništvu, a one drže 96% aktive sistema;
- proces privatizacije preostalih pet državnih banaka trebao bi se završiti u 2007. godini;
- u vlasništvu stranih investitora je 75,5% dioničkog kapitala u sustavu;
- dolazak stranih ulagača doveo je do okrupnjavanja i smanjenja broja banaka kroz integracije banaka koje su u vlasništvu iste grupacije, što je rezultiralo zaoštavanjem konkurencije, donesen je suvremeni know-how, ponuđeni novi bankarski proizvodi;
- pojačana je kapitalna osnova bankarstva, poboljšana djelotvornost i racionalnost poslovanja koja se približava svjetskim standardima;
- prihvaćeni su i primjenjuju se međunarodni standardi nadzora, poboljšano je upravljanje rizicima itd.

Uspješnu transformaciju i tranziciju bankarstva ne prate promjene u drugim sektorima, posebno u realnom sektoru, što je nužno za daljnji razvoj bankarstva. Usporeni proces ekonomskog oporavka ima višestruke i mnogoznačne posljedice koje imaju utjecaj i na bankarstvo.

Najslabija točka u pomacima svakako je proces privatizacije državnih banaka. Odlučnim i energičnim stavom i aktivnostima Upravnog odbora i FBA u 2006. godini konačno su učinjeni konkretni pomaci.

Naime, status Ljubljanske banke d.d. Sarajevo riješen je kroz preuzimanje većine njezine imovine i obveza od strane novoutemeljene banke, nakon čega je banci oduzeto odobrenje za rad i pokrenut proces likvidacije. Na kraju 2006. godine u sustavu još uvijek postoji pet banaka u državnom vlasništvu. Status Investicijske banke FBiH bit će riješen donošenjem novog zakona, Postbanka Sarajevo je u procesu realizacije dokapitalizacije čime će se privatizirati, dok je BOR banka d.d. Sarajevo u prvom mjesecu 2007. godine, nakon uspješno završenog izdavanja dionica, promijenila vlasničku strukturu i postala banka s većinskim privatnim kapitalom, ali s još uvijek značajnim učešćem državnog kapitala. Za preostale dvije državne banke (UNA banka d.d. Bihać-pod privremenom upravom i Union banka d.d. Sarajevo) rješenje će se tražiti kroz privatizaciju.

1. RESTRUKTURIRANJE

Sasvim je izvjesno kako će se broj banaka u Federaciji BiH i dalje smanjivati iako će taj proces teći sporije u odnosu na prethodno razdoblje. Ukupno četiri banke (po dvije koje imaju istog vlasnika) nalaze se u procesu integracije, jedan je planiran da se završi sredinom 2007. godine, a drugi proces krajem godine. Postoje naznake dolaska stranih ulagača u još dvije-tri banke.

Promatrano po veličini aktive, došlo je do radikalnih promjena u sustavu. Lista banaka po iznosu aktive pokazuje velike raspone. Aktiva najveće banke prešla je iznos od tri milijarde (3,1 milijarda KM) što je 26,9% ukupne aktive sektora, a slijede tri banke koje imaju aktivu između 1,3 i 1,9 milijardi KM i najveći tržišni udjel od 42,1%. Isti broj banaka (tri) imaju aktivu između 506 milijuna KM i 660 milijuna KM i udjelom od 15%. Osam banaka raspolaže s aktivom između 107 milijuna KM i 300 milijuna KM i učešćem od 12%. Najmanji tržišni udjel od 4% ima također osam banaka čija je aktiva manja od 100 milijuna KM.

2. AGENCIJA ZA BANKARSTVO

Agencija za bankarstvo FBiH dala je puni doprinos reformi bankarskog sektora iako je, nerijetko, bilo prisutno nerazumijevanje za mjere koje je poduzimala. Kao neovisna i samostalna institucija za nadzor i licenciranje banaka, utemeljena je u drugoj polovici 1996. i njezin je rad od početka usmjeren na stvaranje jakog i stabilnog bankovnog sustava, tržišno orijentiranog i oslonjenog na međunarodne standarde poslovanja i nadzore banaka. Zakonom o Agenciji utvrđeni su njezini osnovni zadatci koji se, u najkraćem, svode na izdavanje odobrenja za osnivanje i rad banaka, donošenje podzakonskih akata, nadziranje rada banaka i poduzimanje mjera sukladno Zakonu što uključuje i uvođenje postupaka privremene uprave i likvidacije banaka, odnosno iniciranje postupaka stečaja nad bankama.

U proteklih 10 godina FBA je, prema ocjenama i domaćih i stranih dužnosnika, dostigla visoku razinu profesionalnosti, sa zaposlenim koji imaju najbolje ekspertize iz oblasti nadzora, stečene kroz brojne izobrazbe u zemlji i inozemstvu.

S osnovnim ciljem da zaštiti novac i interese deponenata, FBA je u razdoblju od svoga osnivanja do kraja 2006. godine uvela mjere (privremene uprave, likvidacije ili stečaja) u 25 banaka, a u jednu banku privremena uprava je uvedena po nalogu Visokog predstavnika za BiH. Privremena uprava uvedena je u 23 banke.

Od 26 banaka u kojima su uvedene mjere:

- četiri banke su pripojene drugim bankama;
- u sedam banaka je pokrenut stečajni postupak, prema podacima kojim raspolaže FBA postupak je završen u dvije banke, a u ostalih pet je u tijeku;
- u deset banaka je pokrenut likvidacijski postupak. Likvidacijski postupak je završen u pet banaka, jedna je prodana, a u četiri banke su isplaćene sve obveze prema povjericima i dioničarima. Očekuje se završetak likvidacijskih postupaka tijekom 2007. godine;
- u pet banaka je u tijeku postupak privremene uprave. U četiri banke očekuje se završetak privremene uprave tijekom 2007. godine, a u Hercegovačkoj banci, koja je od Visokog predstavnika prenesena FBA tek u 2007. godini, se treba sagledati i snimiti stanje a zatim utvrditi rokovi za završetak.

3. PLATNI PROMET

Funkcioniranje unutarnjeg platnog prometa u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine uspješno je nastavljeno i u 2006. godini, odnosno njegova kvaliteta bilježi blagi trend rasta. Ovo se može dobrim dijelom zahvaliti uspješnom funkcioniranju Jedinственог регистра transakcijskih računa, koji se vodi u Centralnoj banci Bosne i Hercegovine.

U bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine je u 2006. godini, prema izvješćima banaka, obavljeno ukupno 32,5 milijuna platnih transakcija u unutarnjem platnom prometu u ukupnoj vrijednosti od 55,5 milijardi KM. Prema podacima Centralne banke BiH, tijekom 2006. godine banke u Federaciji Bosne i Hercegovine su obavile ukupno 14,7 milijuna međubankovnih platnih transakcija (Rtgs i GC) u ukupnoj vrijednosti od 35,3 milijardi KM. Prema tome, na unutarbankovne transakcije otpada 17,8 milijuna u vrijednosti od 20,2 milijarde KM. Dakle, od ukupnog broja 54,8% su unutarbankovne, a 45,2% međubankovne platne transakcije. Po vrijednosti, 36,4% su unutarbankovne, a 63,6% međubankarske platne transakcije. U uspoređi s prethodnom godinom evidentno je smanjenje učešća unutarbankovnih platnih transakcija (i po broju obavljenih transakcija i po njihovoj

vrijednosti), odnosno povećanje učešća međubankarskih platnih transakcija u unutarnjem platnom prometu Federacije Bosne i Hercegovine.

Promatrano na razini Bosne i Hercegovine, banke iz Federacije BiH obavile su 51,5% svih unutarbankovnih i 59% ukupnih međubankovnih transakcija. Prema vrijednosti, banke u Federaciji BiH su unutar banaka transferirale 45%, a između banaka 74% iznosa u ukupnom platnom prometu u BiH.

Učešće banaka pojedinačno u transakcijama platnog prometa u Federaciji BiH kreće se od 0,02 do 10,32 po broju i između 0,09 i 14,02 po iznosu izvršenih transakcija.

4. BORBA PROTIV PRANJA NOVCA I FINANCIRANJA TERORIZMA

Ocjenu bankovnog sustava Federacije Bosne i Hercegovine u segmentu sprječavanja pranja novca i financiranja terorizma započeo smo konstatacijom da ne postoje razlozi za zabrinutost u nadzoru u pogledu upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorizma (rizik reputacije, operativni rizik, pravni rizik, rizici koncentracija u aktivima i depozitima). Naime, kvaliteta upravljanja rizicima koji se u poslovanju banaka mogu pojaviti kao posljedica pranja novca i financiranja terorizma, nastavila je trend rasta, uz zadržavanje kvantitete rizika u granicama umjerenog.

Implementacija politika, koje su sastavni dio programa za upravljanje ovim rizicima, izgleda ovako:

1. Politika o prihvatljivosti klijenta: Definirani su kriteriji prihvatljivosti klijenta na osnovi kojih su banke ustrojile posebne registre profila klijenata.

2. Politika o identifikaciji klijenta: Banke su usvojile identifikaciju klijenta kao osnovni element standarda «upoznaj svog klijenta». Politiku o identifikaciji klijenta banke primjenjuju kod uspostave poslovnih odnosa s klijentima. Međutim, još uvijek je, iz objektivnih razloga (ažuriranje zahtijeva jako puno vremena), prisutan problem ažuriranja dokumentacije kojom se dokumentira uspostava tih odnosa kod već uspostavljenih poslovnih odnosa.

3. Politika o stalnom praćenju računa i transakcija: Ova politika se primjenjuje i sve je manje formalnog praćenja računa i transakcija klijenta. U cilju postizanja suštinskog praćenja računa i transakcija klijenata banke su pristupile, na osnovi primjene principa «upoznaj svog klijenta», izradi lista klijenata čije su transakcije od 30.000,00 KM ili više izuzete od obveze izvješćivanja.

4. Politika o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorizma: Elementi navedene politike su definirani u programima banaka. Definirane su linije izvješćivanja, kako vanjske, tako i unutarnje. Izvješćivanje Agencije je bilo na zadovoljavajućoj razini. Banke su u 2006. godini izvjestile 215.967 transakcija, što je za 35% više u odnosu na prethodnu godinu, a predstavlja 0,66 % ukupno obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (32.514.037 obavljenih transakcija po podacima banaka) u vrijednosti od 8,3 milijarde KM, što je za 15% više u odnosu na prethodnu godinu i čini 15% ukupne vrijednosti obavljenih transakcija u bankovnom sustavu Federacije Bosne i Hercegovine (55,5 milijardi KM po podacima banaka). Banke su izvjestile o 10 transfera prije njihovog izvršenja, što je za 87% manje u odnosu na 2005. godinu i čini zanemarivo mali dio (0,005%) ukupno izvješćenih transfera u vrijednosti od 28,4 milijuna KM, što je za 48% manje u odnosu na prethodnu godinu, a predstavlja 0,3% vrijednosti ukupno izvješćenih transfera u ovoj godini. Najveći broj izvješćenih transfera su transferi koje su banke izvjestile po njihovu izvršenju u

propisanom roku, 214.574 transfera, što je za 35% više u odnosu na raniju godinu, a predstavlja 99,35% ukupnog broja izvještenih transfera u ovoj godini u vrijednosti 8,2 milijarde KM, što je za 15% više u odnosu na prethodnu godinu i čini 98,9% vrijednosti ukupno izvještenih transfera. Banke su izvješćivale i o transferima po isteku rokova propisanih za njihovo izvješćivanje, 1.383 transfera, što je za 7% manje u odnosu na 2005. godinu, a predstavlja 0,65% ukupnog broja izvještenih transfera u ovoj godini u vrijednosti od 66,4 milijuna KM, što je za 18% manje u odnosu na raniju godinu, a predstavlja 0,8% vrijednosti ukupno izvještenih transfera.

Banke su izvijestile o 31 sumnjivom transferu u vrijednosti od 36,5 milijuna KM. Deset transfera je izvješćeno prije izvršenja u vrijednosti od 28,4 milijuna KM. Jedanaest transfera u vrijednosti od 7,5 milijuna KM, koji su izvješćeni po proteku roka za izvješćivanje, izvješćeno je po nalogu FBA. Ostali transferi, izvješćeni po proteku roka za izvješćivanje, monitoringom banaka su definirani kao sumnjivi i izvješćeni FOO. Podatci o broju i vrijednosti transfera izvješćenih prije izvršenja ukazuju da je kvantiteta rizika umjerena i još uvijek bilježi trend pada, a podatci o broju i vrijednosti transfera izvješćenih po proteku roka za izvješćivanje ukazuju da je kvaliteta upravljanja rizikom od pranja novca i financiranja terorizma zadovoljavajuća te da još uvijek bilježi trend rasta. Ostali podatci iz izvješća banaka (broj i vrijednost transfera: obustavljenih od FOO, izvršenih po obavijesti FOO, izvršenih po proteku roka od 5 dana, za koje (ni)su traženi podatci), također potvrđuju ocjene o kvantiteti rizika i kvaliteti njegovim upravljanjem. Međutim, kontrolama je utvrđeno kako postoji značajna netočnost u izvješćivanju prema FOO. Naime, većina kontroliranih banaka je izvješćivala tako da je u povezane izvještene transakcije uključivala i transakcije koje su 30.000,00 KM ili više, zanemarujući pri tome da povezanu transakciju čine dvije ili više transakcija koje su međusobno povezane, a čiji je iznos ispod iznosa potrebnog za identificiranje i izvješćivanje.

Obuka osoblja, kao bitan segment politike o upravljanju rizikom od pranja novca i financiranja terorizma je postala stalan proces u bankovnom sustavu. U ovoj godini koordinatori za usklađenost banaka sa standardima na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma su imali obuke na kojima su pored domaćih predavača, u organizaciji Udruge banaka BiH, sudjelovali i stručnjaci iz inozemstva.

Prema tome, kvaliteta upravljanja rizicima od pranja novca i financiranja terorizma je zadovoljavajuća i bilježi blagi trend rasta.

5. BANKOVNI NADZOR

Polazeći od potrebe cjelokupne makroekonomske i financijske stabilnosti, Bazelski komitet za nadzor je 1997. godine usvojio dvadeset pet temeljnih načela koji se moraju poštivati kako bi sustav nadzora u bankarstvu bio djelotvoran.

Načela su minimalni zahtjevi koje treba ispuniti i u mnogim slučajevima neophodno ih je dopuniti drugim mjerama kako bi se zadovoljili specifični uvjeti ili regulirali rizici u financijskim sustavima pojedinih zemalja. Načela se odnose na preduvjete za efikasan nadzor banaka, izdavanje odobrenja, opreznosne propise i zahtjeve, metode za stalni nadzor banaka, neophodne informacije, ovlasti nadglednika i prekogranično bankarstvo.

Zakonski i podzakonski okvir za poslovanje banaka u Federaciji BiH su konzistentni međunarodnim standardima. Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o bankama iz kolovoza 2002. je normirano (članak 69.) da "Propisi koje donosi Agencija... zasnivaju se na temeljnim načelima za nadzor banaka koje objavljuje Bazelski komitet za nadzor banaka". FBA se u cjelini pridržavala ove norme pri pripremi i usvajanju podzakonske regulative koja

se primjenjuje od početka 2003. godine, a u regulativu su ugrađene i neke od normi Europskih bankarskih direktiva.

Bankovni nadzor-on site i off site kontrola banaka radila je po planu i programu rada za 2006. godinu. Svim kontroliranim bankama, nakon izrađenih zapisnika, izdani su nalozi za izvršenje i otklanjanje uočenih nedostataka. Kontrolom je utvrđeno da su sve banke naloge FBA uredno i uglavnom na vrijeme izvršavale.

Treba naglasiti činjenicu da je, na obostrano zadovoljstvo i banaka i FBA, nadzor sve više objektivno prihvaćen i da je sve manje nesporazuma između nadglednika i odgovornih zaposlenika banaka. To je i službeno potvrđeno na skupu održanom početkom studenog 2006. godine, kojeg je organizirala Udruga banaka BiH, na temu „Banke i nadzor“. Konkretno, stručan i profesionalan pristup od strane nadzora pri kontroli banaka ima za cilj daljnje unapređenje kvalitete poslovanja banaka, njihove profitabilnosti, solventnosti i sigurnosti u poslovanju, što je obostrani interes.

III. POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. prosinca 2006. godine u Federaciji BiH bankarsko odobrenje za rad su imale 23 banke. Broj banaka je manji u odnosu na 31. prosinac 2005. godine: CBS Bank d.d. Sarajevo je pripojena NLB Tuzlanskoj banci d.d. Tuzla; izdano je odobrenje za Validus banku d.d. Sarajevo (u prosincu promijenila naziv u VABA banka d.d. Sarajevo), a Ljubljanskoj banci d.d. Sarajevo je ukinuto odobrenje – dio sredstava i obveza je preuzela Vaba banka, a za ostatak je pokrenut postupak likvidacije.

Privremenu upravu na dan 31. prosinca 2006. godine imalo je pet banaka (UNA banka d.d. Bihać, Hercegovачka banka d.d. Mostar, Poštanska banka BiH d.d. Sarajevo, Privredna banka d.d. Sarajevo i Investicijska banka Federacije BiH d.d. Sarajevo).

Tablica 1: Promjene u broju i vlasničkoj strukturi banaka

	Državne banke	Privatne banke	U K U P N O
31.12. 2003.	7	20	27
Promjene u 2004. godini :			
- oduzeta odobrenja	-1		-1
- spajanje/pripajanje		-2	-2
31.12.2004.	6	18	24
U 2005. godini nije bilo promjena			
31.12. 2005.	6	18	24
Promjene u 2006. godini :			
- oduzeta odobrenja	-1		-1
- nova odobrenja		+1	+1
- spajanje/pripajanje		-1	-1
31.12.2006.	5	18	23

U 2006. godini banke su nastavile sa širenjem mreže svojih organizacijskih dijelova. Banke iz Federacije BiH otvorile su 32 nova organizacijska dijela i to 22 u Federaciji BiH, devet u Republici Srpskoj i jednu u Brčko Distriktu. U odnosu na 31. prosinca 2005., kada su banke imale 480 organizacijskih dijelova, to predstavlja porast od 6,7%.

S 31. prosincem 2006. godine 11 banaka iz Federacije BiH imalo je 38 organizacijskih dijelova u Republici Srpskoj i 13 u Brčko Distriktu, a pet banaka iz Republike Srpske imalo je 19 organizacijskih dijelova u Federaciji BiH.

Odobrenje za obavljanje međubankovnih transakcija u unutarnjem platnom prometu 31. prosinca 2006. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 15 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama² s 31. prosincem 2006. godine ocjenjena na temelju raspoloživih informacija i uvida u samim bankama³ je sljedeća:

- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 18 banaka (78%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu⁴ 5 banaka (22%)

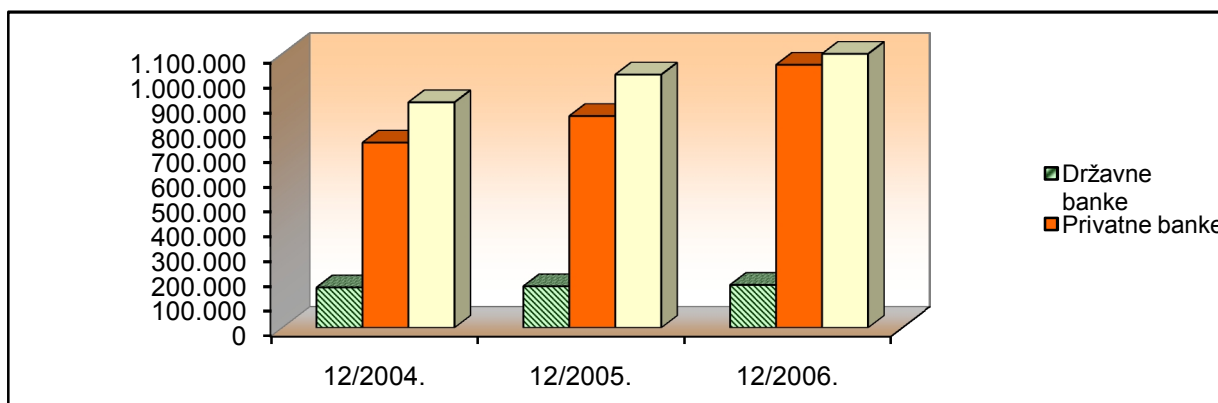
Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta financijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

Tablica 2: *Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu*

-u 000 KM-

BANKE	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
							3/2	4/3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	161.915	18%	166.494	16%	171.919	14%	103	103
Privatne banke	743.495	82%	850.223	84%	1.056.174	86%	114	124
U K U P N O	905.410	100%	1.016.717	100%	1.228.093	100%	112	121

Grafikon 1: *Pregled strukture vlasništva (ukupan kapital)*

² Kriterij podjele banaka po vrsti vlasništva je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

³ Na osnovi dobivenih dokumenata, kao i registracija kod nadležnih institucija svih promjena u kapitalu i dioničarima banaka, došlo se do strukture vlasništva na kapitalu banaka u FBiH s 31.12.2006.godine.

⁴ Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

⁵ Iz bilance stanja po shemi FBA: dionički kapital, emisioni ažio, neraspoređena dobit i rezerve, i ostali kapital (financijski rezultat tekućeg razdoblja).

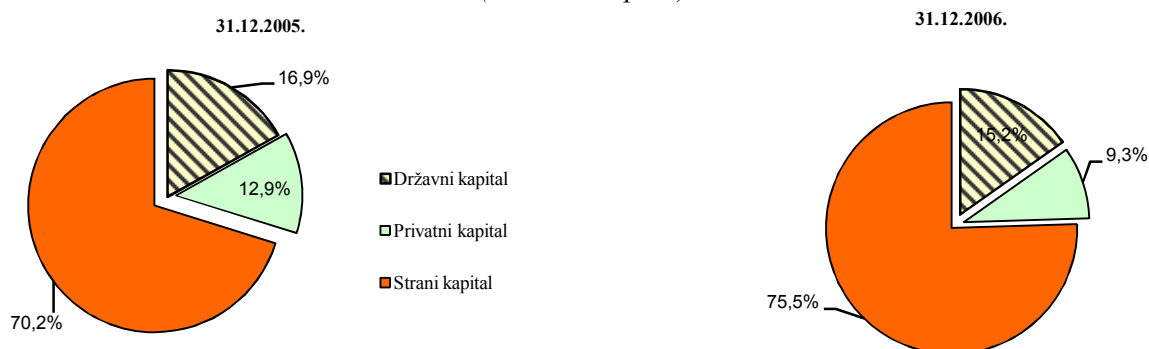
Analizom učešća državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

Tablica 3: *Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala*

- u 000 KM-

DIONIČKI KAPITAL	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	5/3	7/5
1	3	4	5	6	7	8	9	10
Državni kapital	135.350	17,8	135.344	16,9	135.019	15,2	100	100
Privatni kapital (rezidenti)	132.785	17,4	103.026	12,9	83.077	9,3	78	81
Strani kapital (nerezidenti)	493.227	64,8	561.117	70,2	670.695	75,5	114	120
U K U P N O	761.362	100,0	799.487	100,0	888.791	100,0	105	111

Grafikon 2: *Struktura vlasništva (dionički kapital)*

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala najizrazitije pokazuje promjene i trendove u bankovnom sustavu FBiH, i to u segmentu promjene strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu banaka sa 31. prosincem 2006. iznosi 15,2 % i manji je za 1,7 posto u odnosu na 31. prosinac 2005. godine.

U odnosu na kraj 2005. godine učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu bankarskog sektora smanjeno je sa 12,9% na 9,3%, a učešće stranog kapitala je povećano sa 70,2% na 75,5%. Rast učešća stranog kapitala od 5,3 posto je iz sljedećih razloga: izvršenih dokapitalizacija u iznosu od 77 milijuna KM⁶ kod šest banaka (u stranom vlasništvu), osnivanja jedne nove banke s kapitalom od 16 milijuna KM (u stranom vlasništvu), prodaje dionica rezidenata (kod šest banaka) stranim kupcima (nerezidentima) u ukupnom iznosu od cca 23,3 milijuna KM (kod dvije banke to je rezultiralo promjenom vlasničke strukture i prelazak u banke s većinskim stranim kapitalom), uz istovremeno smanjenje dioničkog kapitala kod jedne banke (u stranom vlasništvu) u procesu statusne promjene u iznosu od cca 6,7 milijuna KM.

Promjene u vlasničkoj strukturi su se odrazile i na učešće, odnosno tržišne udjele i poziciju banaka grupiranih prema kriteriju većinskog vlasništva na dioničkom kapitalu. Tržišni udjel banaka u većinskom stranom vlasništvu se povećao za 4,0 posto, i s 31. prosincem 2006. godine iznosio je 93,0%. Tržišni udjel banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom

⁶ Iznos koji se odnosi na nerezidente (ukupna dokapitalizacija u šest banaka je iznosila 80,3 milijuna KM plus ažio 41,1 milijun KM).

iznosio je 2,9%, što je za 3,6 posto manje nego na kraju 2005. godine. Udio državnog kapitala također se smanjio sa 4,5% na kraju 2005., na 4,1% s 31. prosincem 2006. godine.

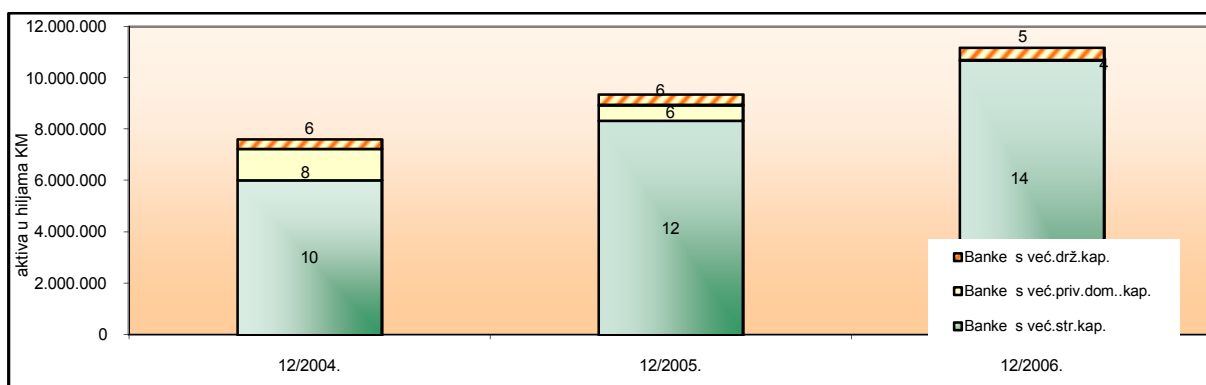
U funkciji što jačeg tržišnog pozicioniranja odvijali su se i integracijski procesi u prethodnim razdobljima, koji su rezultirali koncentracijom u bankarskom sektoru kroz okrupnjavanje najvećih banaka, smanjenjem broja banaka, te zaoštavanjem konkurencije. Do promjena je došlo i zbog aktivnosti u procesu pripajanja koje je završeno s 30. lipnjem 2006. godine, odnosno ishodna banka egzistira od 1. srpnja 2006. godine. U drugoj polovici 2006. godine realiziran je i jedan sporazum o preuzimanju dijela aktive i obveza jedne banke od strane novoutemeljene banke.

Tablica 4: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva⁷

- u %-

BANKE	31.12.2004.			31.12.2005.			31.12.2006.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	2	3	7	5	6	10	8	9
Banke s većinskim državnim kapitalom	6	17,9	4,9	6	16,4	4,5	5	14,0	4,1
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	8	16,9	15,8	6	8,0	6,5	4	3,7	2,9
Banke s većinskim stranim kapitalom	10	65,2	79,3	12	75,6	89,0	14	82,3	93,0
U K U P N O	24	100,0	100,0	24	100,0	100,0	23	100,0	100,0

Grafikon 3: Tržišni udjeli prema vrsti vlasništva

1.3. Kadrovi

U bankama FBiH na dan 31. prosinca 2006. godine bilo je zaposlenih ukupno 6.606 radnika, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 6%, a u privatnim bankama 94%.

⁷ Prema većinskom kapitalu (učešće veće od 50%).

Tablica 5: Zaposleni u bankama FBiH

BANK E	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		3:2	4:3
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	490	9%	475	8%	423	6%	97	89
Privatne banke	5.197	91%	5.540	92%	6.183	94%	107	112
U K U P N O	5.687	100%	6.015	100%	6.606	100%	106	110
Broj banaka	24		24		23			

U 2006. godine broj zaposlenih je povećan za 10% ili za 591 radnika, što je za četiri posto više od stope ostvarene u 2005. godini. Intenzivnije zapošljavanje novih djelatnika u bankarskoj industriji je rezultat daljeg širenja poslovne mreže banaka, uvođenja novih proizvoda i usluga, odnosno rasta i razvoja ukupnog bankarskog sektora.

Tablica 6: Kvalifikacijska struktura zaposlenih

STUPANJ STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		4:2	6:4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	2.016	35,4%	2.165	36,0%	2.408	36,5%	107	111
Viša stručna sprema	596	10,5%	642	10,7%	714	10,8%	108	111
Srednja stručna sprema	2.962	52,1%	3.102	51,6%	3.391	51,3%	105	109
Ostali	113	2,0%	106	1,7%	93	1,4%	94	88
U K U P N O	5.687	100,0%	6.015	100%	6.606	100,0%	106	110

Već dulje razdoblje u bankama je prisutan trend poboljšanja kvalifikacijske strukture i povećanje broja zaposlenih s visokom i višom stručnom spremom, što je utjecalo na izmjenu strukture prema stupnju stručne spreme, tako da je s 31. prosincem 2006. godine učešće zaposlenih sa srednjom stručnom spremom iznosilo 51,3%, što je za 0,3 posto manje u odnosu na kraj 2005. godine.

Jedan od pokazatelja koji utječe na ocjenu izvedbi pojedinačne banke i bankovnog sustava je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sustava.

Tablica 7: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2004.			31.12.2005.			31.12.2006.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	490	373.064	766	475	422.680	890	423	475.618	1.124
Privatne	5.197	7.240.166	1.393	5.540	8.956.027	1.617	6.183	11.023.562	1.783
UKUPNO	5.687	7.613.230	1.339	6.015	9.378.707	1.559	6.606	11.499.180	1.741

Na kraju 2006. godine na razini bankovnog sustava na svakog zaposlenog je dolazilo 1,74 milijuna KM aktive. Ovaj pokazatelj je nešto poboljšan kod državnih banaka u odnosu na kraj 2005. godine, i to zbog značajnog smanjenja broja zaposlenih od 11% (nakon oduzimanja odobrenja jednoj državnoj banci), ali je i dalje znatno lošiji od pokazatelja za privatne banke.

Tablica 8: *Aktiva po zaposlenom po grupama*

Aktiva (000 KM)	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
Do 500	7	5	5
500 do 1.000	5	7	7
1.000 do 1.500	4	3	3
1.500 do 2.000	7	3	1
Preko 2.000	1	6	7
UKUPNO	24	24	23

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 336 hiljada KM do 3,4 milijuna KM aktive po zaposlenom. Osam banaka ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod četiri najveće banke u sustavu prelazi iznos od 2,2 milijuna KM. Na kraju, može se reći da su banke učinile značajne pomake na poboljšanju kvalitete i unapređenju uvjeta u kojima servisiraju svoje komitente, pravne i fizičke osobe, kao i uvjeta pod kojima plasiraju sredstva klijentima.

2. FINANCIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvješća obavlja se korištenjem izvješća propisanih od strane FBA i izvješća drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

1. informacije o bilanci stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, s dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i izvanbilančnim stavkama, te osnovne statističke podatke;
2. informacije o solventnosti banaka, podatci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, a na osnovi propisanih izvješća od strane FBA (tromjesečno);
3. informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilanca uspjeha po shemi FBA) i izvješće o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvješća, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovi dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka u Federaciji, zatim izvješća o reviziji financijskih izvješća banaka urađeni od strane neovisnog revizora, kao i svi ostali podatci relevantni za ocjenu izvedbi svake pojedinačne banke i bankovnog sustava u cjelini.

U skladu s odredbama Zakona o početnoj bilanci stanja banaka, banke s većinskim državnim kapitalom obvezne su izvješćivati FBA na bazi "pune" bilance stanja raščlanjenog na: pasivnu, neutralnu i aktivnu podbilancu. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankovnog sustava temeljiti na pokazateljima iz aktivne podbilance banaka s većinskim državnim kapitalom⁸.

⁸ Neke od državnih banaka u "punoj bilanci" iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.12.2006. godine te stavke su iznosile 641 milijun KM.

2.1. Bilanca stanja

Ukupna bilančna suma banaka u Federaciji BiH, prema dostavljenim bilancama stanja na dan 31.12.2006. godine, iznosila je 11,5 milijardi KM, što je za 23% ili 2,1 milijarda KM više u odnosu na stanje 31.12.2005. godine. Ista stopa rasta ostvarena je i u 2005. godini, što je u apsolutnom iznosu bio porast od 1,8 milijardi KM. Na temelju navedenih pokazatelja može se zaključiti da bankarski sektor u Federaciji BiH nastavlja s trendom umjerenog i stabilnog rasta.

Tablica 9: Bilanca stanja

O P I S	IZNOS (u 000 KM)			INDEKS	
	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
AKTIVA (IMOVINA):					
Novčana sredstva	2.859.489	3.533.700	4.287.723	124	121
Vrijednosni papiri	19.430	20.010	45.922	103	229
Plasmani drugim bankama	81.624	68.811	105.390	84	153
Kreditni	4.422.539	5.545.077	6.820.154	125	123
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	237.960	260.155	287.561	109	111
Kreditni- neto (kreditni minus RKG)	4.184.579	5.284.922	6.532.593	126	124
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	299.189	306.637	341.671	103	111
Ostala aktiva	168.919	164.628	185.881	98	113
UKUPNA AKTIVA	7.613.230	9.378.708	11.499.180	123	123
PASIVA:					
OBVEZE					
Depoziti	5.602.238	6.864.048	8.379.322	123	122
Uzete pozajmice od drugih banaka	3.329	2.912	2.890	87	99
Obveze po uzetim kreditima	850.833	1.152.910	1.420.944	136	123
Ostale obveze	251.420	342.121	467.931	136	134
KAPITAL					
Kapital	905.410	1.016.717	1.228.093	112	121
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	7.613.230	9.378.708	11.499.180	123	123

Tablica 10: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi

BANKE				INDEKS				
	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.	3/2	4/3	
1	2		3		4	5	6	
Državne banke	373.064	5%	422.680	5%	475.618	4%	113	113
Privatne banke	7.240.657	95%	8.956.028	95%	11.023.562	96%	124	123
UKUPNO	7.613.721	100%	9.378.708	100%	11.499.180	100%	123	123

Državne banke ostvarile su, kao i prethodne 2005. godine, rast aktive od 13 % ili 53 milijuna KM, dok su privatne banke imale značajno povećanje bilančne sume od 23% ili 2,1 milijardu KM. Ovakav neravnomjeran rast rezultirao je i promjenom u strukturi i smanjenjem učešća sektora državnih banaka s 5% na 4%.

Stope rasta pojedinačnih banaka kretale su se u rasponu od 3% do 48%. Većina banaka (11 banaka) ostvarilo je umjeren rast između 15% i 27%. Pet banaka imale su nešto snažniji rast, sa stopama između 33% do 48%, a preostale banke (uglavnom manje banke) zabilježile su relativno nizak rast, sa stopom do 8%. Samo je jedna banka u 2006. godini imala smanjenje

aktive od 6%. Od ukupnog rasta bilančne sume bankarskog sektora na četiri najveće banke odnosi se 68% ili 1,4 milijarda KM.

Ako se bankovni sustav analizira s aspekta veličine aktive i određenih grupa u okviru toga, promjene u broju banaka i učešća pojedinih grupa su rezultat, s jedne strane, smanjenja broja banaka (integracija dvije banke), a s druge strane, rasta aktive većih banaka.

Najveća banka u sustavu je i u 2006. godini nastavila sa snažnim rastom i povećanjem učešća za 0,3%, tako da je na kraju 2006. godine s aktivom od preko tri milijarde KM (3,1 milijarda KM) njezin tržišni udjel iznosio 26,9%. U II grupi broj banaka (tri) ostao je isti, i iako je njihovo učešće u ukupnoj aktivni smanjeno za 0,5 posto, ova grupa ima i dalje najveće učešće od 42,1%. Najveće promjene u broju banaka i učešću zabilježene su u III i IV grupi banaka. U 2006. godini tri banke kod kojih je aktiva prešla iznos od 500 milijuna KM formirale su III grupu i dostigle učešće od 15% na kraju 2006. godine. Najbrojnija grupa od 12 banaka na kraju 2005. godine smanjena je u 2006. godini za četiri banke (zbog statusne promjene pripajanja jedne banke i prelaska tri banke u III grupu), što je dovelo i do značajnog smanjenja njihovog učešća, koje je na kraju 2006. godine iznosilo svega 12%. Kao i do sada, nastavljen je pad učešća banaka iz V grupe (sa 4,1% na 4%), s tim da je broj banaka (osam) ostao nepromijenjen.

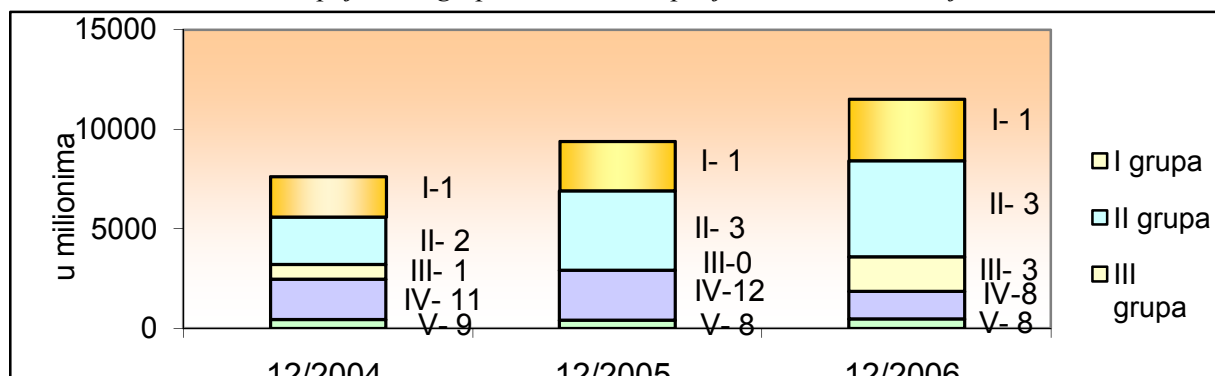
Na temelju navedenog može se zaključiti da četiri najveće banke u sustavu „drže“ dostignute udjele, ali i da sljedeća grupa banaka (s aktivom između 500 milijuna KM i jedne milijarde) postaje sve značajniji konkurent velikim bankama u pogledu tržišnog pozicioniranja, a najavljene statusne promjene pripajanja u 2007. godini dovest će do značajnih promjena učešća pojedinih grupa i broja banaka.

U sljedećoj tablici daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka⁹ u ukupnoj aktivni kroz razdoblja (iznosi su u milijunima KM):

Tablica 11: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz razdoblja

IZNOS AKTIVE	31.12.2004.			31.12.2005.			31.12.2006.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	2.043	26,9	1	2.495	26,6	1	3.098	26,9	1
II- 1000 do 2000	2.382	31,3	2	3.996	42,6	3	4.836	42,1	3
III- 500 do 1000	741	9,7	1	0	0,0	0	1.723	15,0	3
IV- 100 do 500	2.036	26,7	11	2.504	26,7	12	1.382	12,0	8
V- Ispod 100	411	5,4	9	384	4,1	8	460	4,0	8
UKUPNO	7.613	100,0	24	9.379	100,0	24	11.499	100,0	23

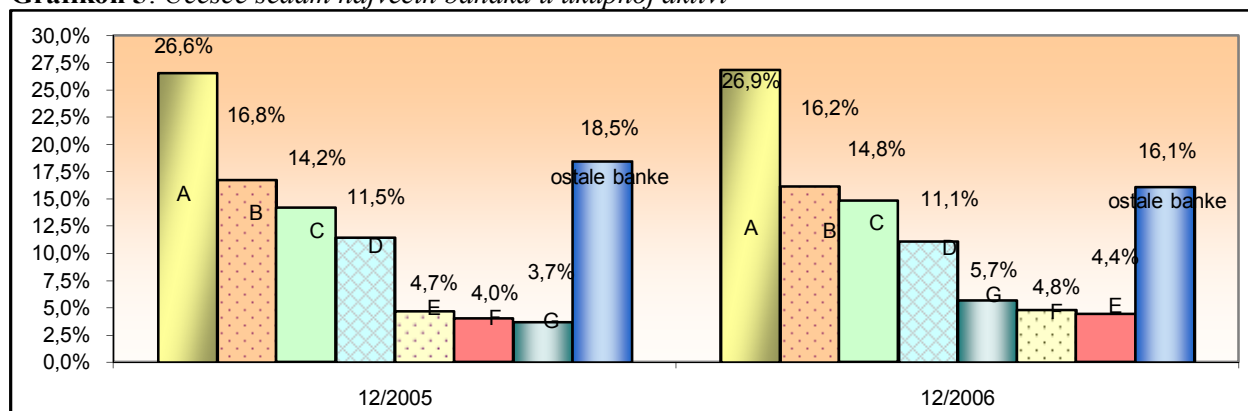
Grafikon 4 : Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivni kroz razdoblja

⁹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

U sljedećem grafikonu dana je struktura i trend učešća sedam najvećih banaka¹⁰ u bankovnom sustavu u Federaciji BiH:

Grafikon 5: Učešće sedam najvećih banaka u ukupnoj aktivi

Kao i prethodnih godina rast bilančne sume u izvorima je najviše financiran rastom depozita (za 22% ili 1,5 milijardi KM), zatim uzetih kredita (za 23% ili 268 milijuna KM) i kapitala (za 21% ili 211 milijuna KM).

U aktivi, novčana sredstva su veća za 21% ili 754 milijun KM, a krediti za 23% ili 1,3 milijarde KM.

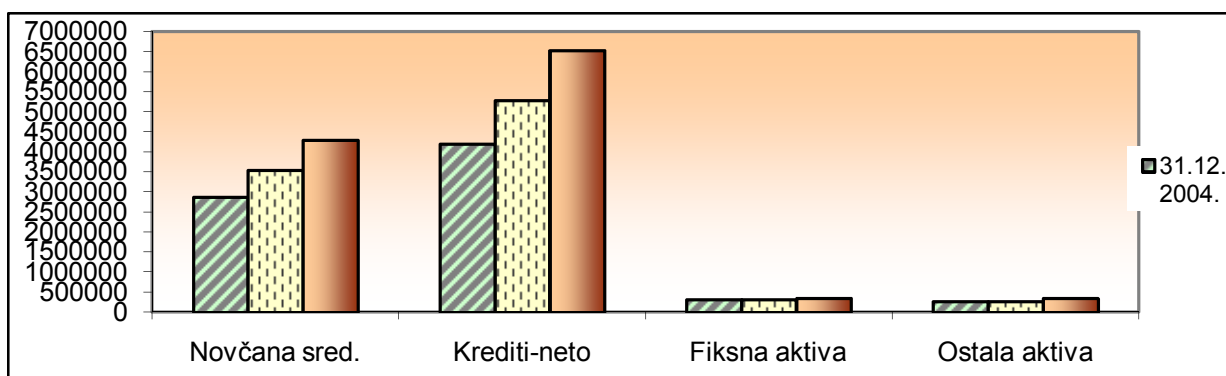
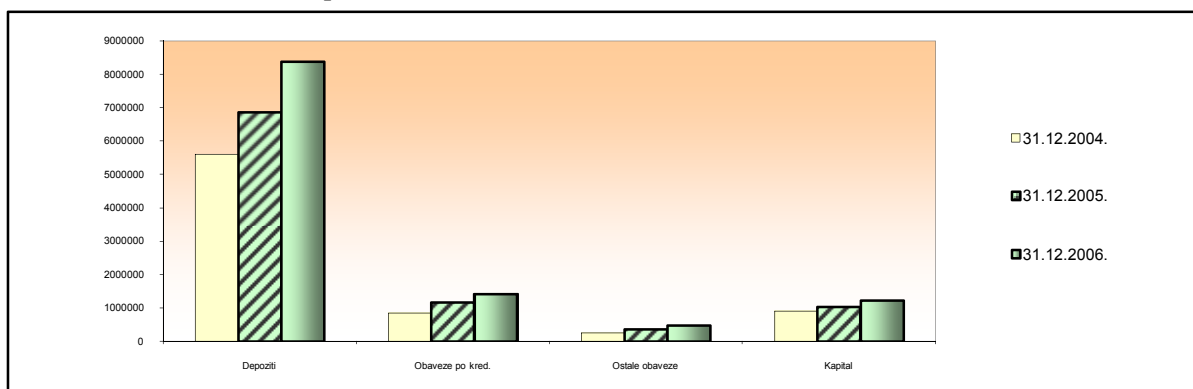
U sljedećoj tablici i grafikonima dana je struktura najznačajnijih pozicija bilance banaka.

Tablica 12: Struktura bilance banaka

- u % -

O P I S	UČEŠĆE		
	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
A K T I V A (I M O V I N A) :			
Novčana sredstva	37,6	37,7	37,3
Vrijednosni papiri	0,2	0,2	0,4
Plasmani drugim bankama	1,1	0,7	0,9
Krediti	58,1	59,1	59,3
Rezerve za kreditne gubitke (RKG)	3,1	2,8	2,5
Kreditni-neto (kreditni minus RKG)	55,0	56,3	56,8
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	3,9	3,3	3,0
Ostala aktiva	2,2	1,8	1,6
UKUPNO AKTIVA	100,0	100,0	100,0
P A S I V A :			
OBVEZE			
Depoziti	73,6	73,2	72,9
Uzete pozajmice od drugih banaka	0,1	0,0	0,0
Obveze po uzetim kreditima	11,2	12,3	12,3
Ostale obveze	3,2	3,7	4,1
KAPITAL			
Kapital	11,9	10,8	10,7
UKUPNO PASIVA (OBVEZE I KAPITAL)	100,0	100,0	100,0

¹⁰ Banke su označene slovnim oznakama A do F.

Grafikon 6: *Struktura aktive bilance banaka*Grafikon 7: *Struktura pasive bilance banaka*

U promjenama strukture pasive bilance banaka s aspekta najvažnijih bilančnih kategorija u izvorima nije bilo većih promjena. Međutim, treba istaći da je nakon duljeg vremena zaustavljen pad učešća kapitala, što je rezultat značajnog povećanja kapitala u 2006. godini iz vanjskih izvora-dokapitalizacijom i interno kroz ostvareni financijski rezultat-dobit za 2006. godinu.

Kao i prethodnih godina, promjene u strukturi aktive su nastavljene i u 2006. godini. U odnosu na kraj 2005. godine učešće kredita je povećano za 0,2 posto (sa 59,1% na 59,3%), a novčanih sredstava smanjeno za 0,4 % (sa 37,7% na 37,3%).

Tablica 13: *Novčana sredstva banaka*

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	215.543	7,5	231.874	6,6	241.561	5,6	108	104
RR kod CB BiH	1.177.935	41,2	1.679.194	47,5	2.258.035	52,7	143	134
Računi kod depoz.inst.u BiH	47.798	1,7	24.241	0,7	21.354	0,5	51	88
Računi kod depoz.inst.u inoze.	1.416.779	49,5	1.596.932	45,2	1.765.731	41,2	113	111
Novč. sred. u procesu naplate	1.434	0,1	1.459	0,0	1.042	0,0	102	71
UKUPNO	2.859.489	100,0	3.533.700	100,0	4.287.723	100,0	139	121

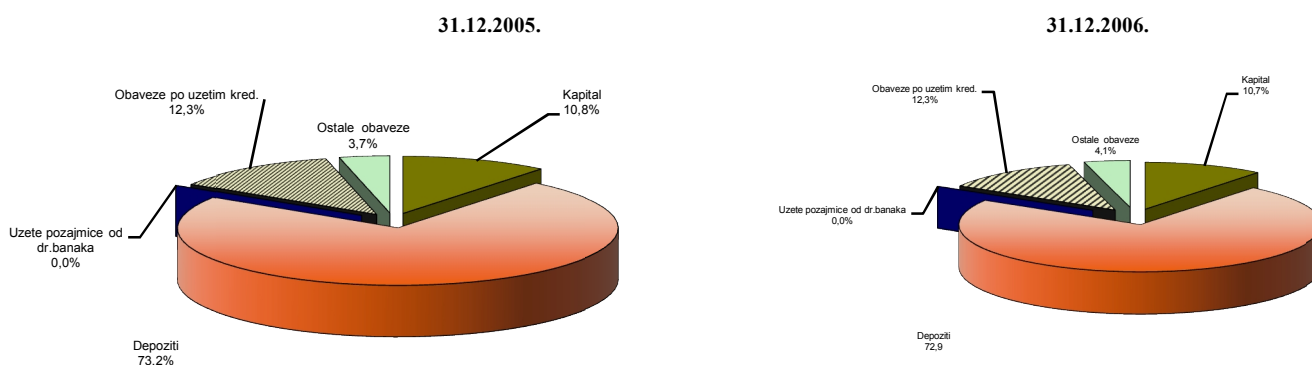
U drugoj polovici 2006. godine došlo je do značajne promjene u strukturi novčanih sredstava, jer su 30. rujna 2006. godine prvi put banke imale preko 50% svojih novčanih sredstava na računu rezervi kod Centrale Banke BiH, a isti trend je zadržan i u posljednjem kvartalu. Na kraju 2006. godine ova sredstva su iznosila 2,3 milijarde KM ili 52,7% ukupnih novčanih sredstava banaka, što je u odnosu na kraj 2005. godine porast učešća od 5,2 %. Na računima kod depozitnih institucija u inozemstvu banke su držale 1,8 milijardi KM (najveći dio u EURO) ili 41,2% ukupnih novčanih sredstava, što je za četiri posto manje nego na kraju 2005. godine, dok su nominalno sredstva veća za 11% ili 169 milijuna KM. Preostalih 6,1% ili 263 milijuna KM nalazilo se u bankama kao gotov novac u riznici i blagajnama i kod domaćih banaka.

S aspekta valutne strukture novčanih sredstava, navedene promjene su utjecale i na učešće sredstava u domaćoj i stranoj valuti, odnosno povećanje domaće valute sa 52% na 56,4% i za istu promjenu smanjenje učešća sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obveze

Struktura pasive (obveze i kapital) u bilanci stanja banaka s 31. prosincem 2006. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 8: *Struktura pasive banaka*

U strukturi pasive s učešćem od 72,9% depozitni potencijal je i dalje najznačajniji izvor financiranja banaka u Federaciji BiH, iako je nastavljen lagani trend smanjenja njihovog učešća (u 2006. godini za 0,3 posto). Posljednje tri godine u izvorima sve veći značaj imaju kreditna sredstva, čije je učešće na kraju 2006. godine iznosilo 12,3%. Međutim, za razliku od 2005. kada su kreditna zaduženja banaka povećana za 36% ili 302 milijuna KM, u 2006. godini ostvarena je niža stopa rasta (23%), što je i u apsolutnom iznosu manje (268 milijuna KM). Najvažnija pozitivna promjena u strukturi pasive je zaustavljanje pada učešća kapitala i zadržavanje skoro istog postotka (10,7%) kao na kraju 2005. godine. To je rezultat povećanja kapitala, i to najviše u posljednjem kvartalu 2006. godine iz osnova dokapitalizacije kod nekoliko banaka, te financijskog rezultata-dobiti na razini bankovnog sustava za 2006. godinu (detaljnije u poglavlju o kapitalu).

Na kraju 2006. godine kreditne obveze banaka iznosile su 1,4 milijarde KM, a najveće obveze banke su imale prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 55) na koje se odnosi 72% ukupnih kreditnih obveza: Raiffeisen Zentralbank Osterreich A.G. (RZB), OEWAG Wien, European fund for Southeast Europe (EFSE), Bank Polska OPIEKI, International Finance Corporation (IFC) i European Investment Bank (EIB). Analitički podatci po bankama pokazuju da naše banke imaju snažnu financijsku potporu od grupe čije su članice („majke“,

dioničara ili finansijskih institucija iz grupacije). Ta sredstva su na kraju 2006. godine iznosila cca 890 milijuna KM ili 63% od ukupnih kreditnih obveza, što je za tri posto manje u odnosu na 2005. godinu. Ako se tome dodaju i subordinirani krediti koji su dani u cilju jačanja kapitalne osnove, odnosno dopunskog kapitala i adekvatnosti kapitala, u iznosu od cca 113 milijuna KM, može se zaključiti da naše banke još uvijek imaju ograničen i otežan izravan pristup međunarodnom finansijskom tržištu, te da su upućene i ovise o finansijskim sredstvima „majke“ i članica iz grupe. Ovaj problem treba gledati i u kontekstu nepovoljne ročne strukture depozita i nedostatka kvalitetnih dugoročnih izvora, što se prevladava i premoštava zaduživanjem u inozemstvu kod „majke“, dioničara i članica iz grupe.

Depoziti su u 2006. godini povećani za 22% ili 1,5 milijardi KM. Kao i u prethodnim razdobljima, povećanje se najvećim dijelom odnosi na sektor privatnih banaka.

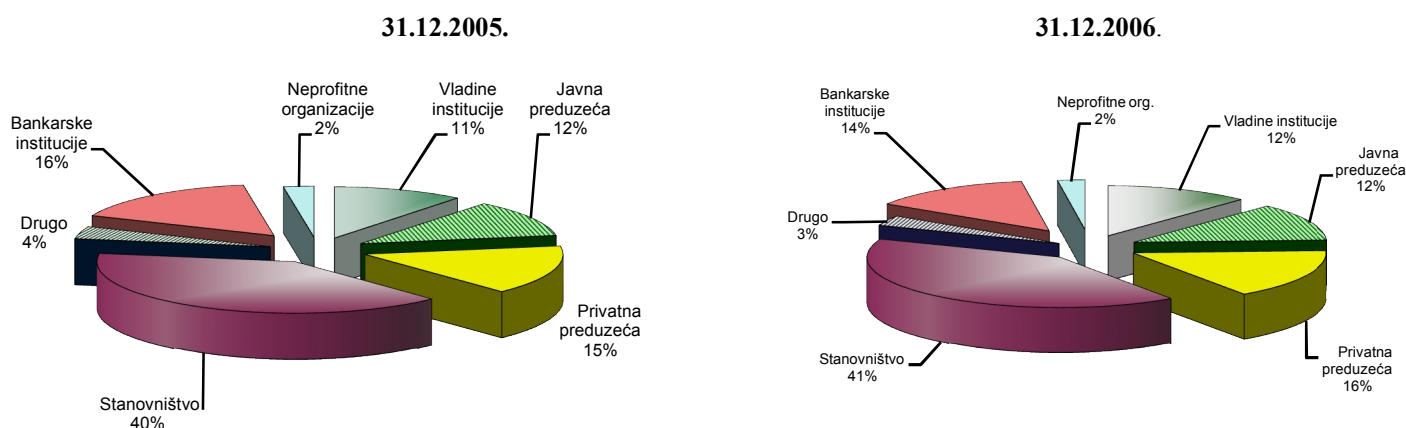
Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita s 31. prosincem 2006. godine samo 4,6% se odnosi na depozite prikupljene u organizacijskim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

Tablica 14: *Sektorska struktura depozita*¹¹

- u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	599.060	10,7	733.881	10,7	1.033.902	12,3	123	141
Javna poduzeća	783.655	14,0	806.321	11,7	996.110	11,9	103	124
Privatna poduzeća i druš.	876.831	15,7	1.066.022	15,5	1.342.538	16,0	122	126
Neprofitne organizacije	180.705	3,2	169.005	2,5	193.009	2,3	94	114
Bankarske institucije	808.112	14,4	1.102.161	16,1	1.136.450	13,6	136	103
Gradani	2.173.228	38,8	2.717.081	39,6	3.403.443	40,6	125	125
Ostalo	180.647	3,2	269.577	3,9	273.870	3,3	149	102
UKUPNO	5.602.238	100,0	6.864.048	100,0	8.379.322	100,0	123	122

Grafikon 9: *Sektorska struktura depozita*

Analizirajući po sektorima, u 2006. godini najveću stopu rasta od 41% ili 300 milijuna KM imali su depoziti vladinih institucija, što je za 18 postotaka više nego u 2005. godini. Depoziti javnih poduzeća povećani su za 24% ili 190 milijuna KM, a u odnosu na 2005. godinu stopa

¹¹ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilanca stanja po shemi FBA.

rasta je veća 21 posto. Depoziti ova dva sektora su na kraju 2006. godine imali gotovo isto učešće (12%). Depoziti privatnih poduzeća s rastom od 26% ili 277 milijuna KM imaju na kraju 2006. godine učešće od 16%, što je za 0,5 posto više nego prethodne godine. Najznačajniji sektor-depoziti stanovništva sa stopom rasta od 25% ostvarili su najveći nominalni rast od 686 milijuna KM, što je rezultiralo i povećanjem njihovog učešća za jedan posto (s 39,6% na 40,6%). Za razliku od 2005. godine kada su depoziti bankarskih institucija povećani za 36% i iznosili su 1,1 milijardu KM, u 2006. godini ostvaren je neznatan rast od 3% ili 34 milijuna KM, što je imalo za posljedicu smanjenje njihovog učešća u ukupnim depozitima sa 16,1% na 13,6%.

U 2006. godini došlo je do izmjene valutne strukture depozita, odnosno povećanja učešća depozita u domaćoj valuti s 41,4% na 44,2% (3,7 milijardi KM) i smanjenja učešća depozita u stranoj valuti s 58,6% na 55,8% (4,7 milijardi KM), s dominantnim učešćem EURO.

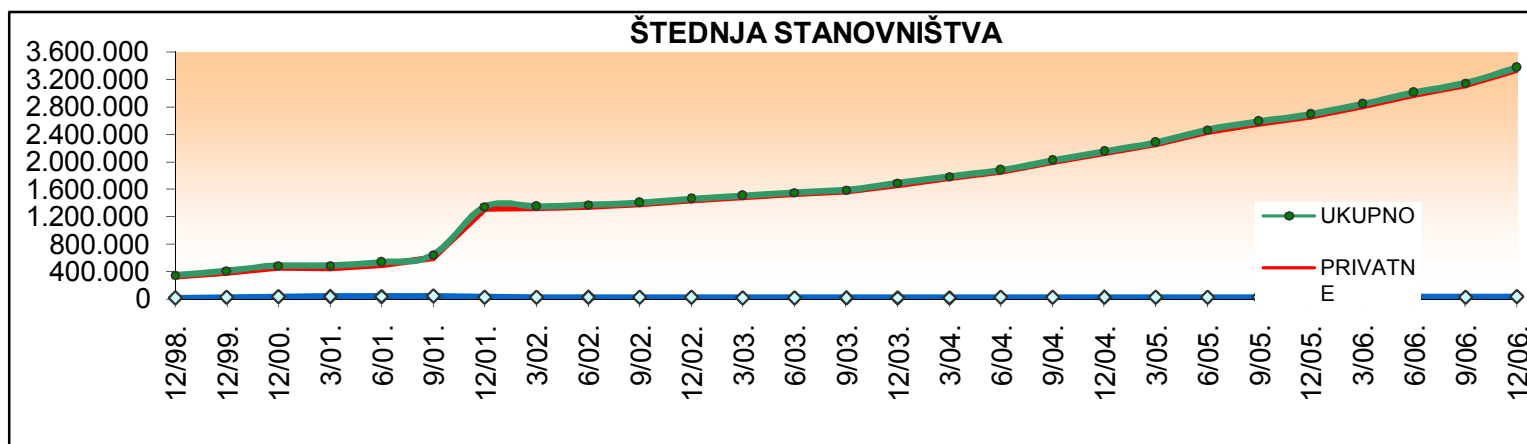
Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, i u 2006. godini nastavili su s umjerenim i stabilnim rastom i dostigli iznos od 3,3 milijarde KM. U 2006. godini štednja je imala istu stopu rasta kao i u 2005. godini (25,3%), što je nominalno iznosilo 675 milijuna KM. Od ukupno ostvarenog povećanja 72% ili 485 milijuna KM odnosi se na četiri najveće banke u sustavu.

Tablica 15: Nova štednja stanovništva po razdobljima

- u 000 KM-

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			I N D E K S	
	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.	3/2	4/3
1	3	3	4	5	6
Državne	22.342	26.886	31.723	120	118
Privatne	2.105.167	2.638.391	3.308.413	125	125
UKUPNO	2.127.509	2.665.277	3.340.136	125	125

Grafikon 10: Nova štednja stanovništva po razdobljima

Kao i u ostalim segmentima, evidentno je postojanje jake koncentracije štednje u većim bankama jer se 75,7% ukupne štednje nalazi u četiri najveće banke.

Od ukupnog iznosa štednje 33% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 67% u stranoj valuti.

Tablica 16: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po razdobljima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)						INDEKS	
	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		3/2	4/3
1	3		3		4		5	6
Kratkoročni štedni depoziti	1.360.285	63,9%	1.567.617	58,8%	1.851.173	55,4%	115	118
Dugoročni štedni depoziti	767.224	36,1%	1.097.660	41,2%	1.488.963	44,6%	143	136
UKUPNO	2.127.509	100,0%	2.665.277	100,0%	3.340.136	100,0%	125	125

Stabilnost, sigurnost i stalno poboljšanje stanja u bankarskom sektoru ima jak utjecaj na ovaj segment bankarskog poslovanja, a svi podaci ukazuju na dalje jačanje povjerenja u banke. To se posebno odražava kroz poboljšanje ročne strukture i štednih i ukupnih depozita, a treba istaći kontinuitet i visoku razinu stope rasta dugoročnih štednih depozita, što je dovelo do toga da se njihovo učešće u ukupnim štednim depozitima približilo postotku od 50%.

Za rast štednje u bankama u FBiH uz funkcionalnu i djelotvoran bankovni nadzor koju provodi FBA, od značaja je i postojanje sustava osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno financijskog sektora i zaštita štediša. Ukupno 15 banaka iz Federacije BiH primljeno je u program osiguranja depozita, a prema dostavljenim podacima u ovim bankama je deponirano 96% ukupnih depozita i 98% ukupne štednje. Od preostalih banaka sedam ne može aplicirati za prijem zbog neispunjavanja kriterija koje je propisala Agencija za osiguranje depozita: pet državnih zbog vlasničke strukture i dvije privatne banke pod privremenom upravom, a novoj banci koja je otpočela s operativnim radom u X mjesecu 2006. godine predstoji procedura za prijem u program osiguranja.

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹² banaka u FBiH na dan 31.12.2006. godine iznosio je 1.473 milijuna KM.

Tablica 17: Regulacijski kapital

O P I S	-u 000 KM-						INDEKS	
	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		3/2	4/3
1	2		3		4		5	6
DRŽAVNE BANKE								
1. Temeljni kapital prije umanjena	163.061		166.737		169.829		102	102
2. Odbitne stavke	2.607		4.200		4.401		161	105
a) Temeljni kapital (1-2)	160.454	98%	162.537	96%	165.428	94%	101	102
b) Dopunski kapital	3.639	2%	7.107	4%	10.103	6%	195	142
c) Kapital (a + b)	164.093	100%	169.644	100%	175.531	100%	103	103
PRIVATNE BANKE								
1. Temeljni kapital prije umanjena	744.519		828.196		1.029.002		111	124
2. Odbitne stavke	88.598		98.341		104.704		111	106
a) Temeljni kapital (1-2)	655.921	75%	729.855	72%	924.298	71%	111	127
b) Dopunski kapital	217.639	25%	290.758	28%	373.135	29%	134	128
c) Kapital (a + b)	873.560	100%	1.020.613	100%	1.297.433	100%	117	127
UKUPNO								
1. Temeljni kapital prije umanjena	907.580		994.933		1.198.831		110	120
2. Odbitne stavke	91.205		102.541		109.105		112	106
a) Temeljni kapital (1-2)	816.375	79%	892.392	75%	1.089.726	74%	109	122
b) Dopunski kapital	221.278	21%	297.865	25%	383.238	26%	135	129
c) Kapital (a + b)	1.037.653	100%	1.190.257	100%	1.472.964	100%	115	124

¹² Regulacijski kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

U promatranom razdoblju 2006. godine kapital¹³ je povećan za 24% ili 283 milijuna KM u odnosu na kraj 2005. godine, od toga temeljni kapital za 22% ili 197 milijuna KM i dopunski za 29% ili 85 milijuna KM.

Rast temeljnog kapitala je najvećim dijelom iz priljeva novog, svježeg kapitala-dokapitalizacije kod šest banaka. Po toj osnovi dionički kapital je povećan za 80,3 milijuna KM, a kod tri dokapitalizacije ostvaren je emisijski ažio u iznosu od 41,2 milijuna KM. Istovremeno, u procesu statusne promjene kod jedne banke je dionički kapital smanjen za 6,7 milijuna KM. U četvrtom kvartalu 2006. godine počela je s radom nova banka čiji osnivački kapital iznosi 16 milijuna KM.

Na povećanje temeljnog kapitala značajan utjecaj imalo je i povećanje rezervi i zadržane-neraspoređene dobiti u iznosu od 73,4 milijuna KM. Najveći dio se odnosi na raspoređenu dobit za 2005. godinu i usmjeravanje u navedene kategorije kapitala u iznosu od 66,4 milijuna KM. Na ovim kategorijama temeljnog kapitala bilo je još promjena, od kojih navodimo dvije najveće: smanjenje u iznosu od 8,2 milijuna KM¹⁴ zbog primjene MRS-a 18. i 19. kod šest banaka i povećanje od 12,1 milijun KM kod jedne banke nakon procjene fer vrijednosti njezine fiksne aktive.

Stavke odbitaka (koje su umanjile temeljni kapital) su povećane za 6,5 milijuna KM.

Dopunski kapital je povećan za značajnih 85,3 milijuna KM, i to po osnovi sljedećih promjena: povećanja općih rezervi za kreditne gubitke u iznosu od 31,2 milijuna KM, povećanja tekuće revidirane dobiti (14 banaka) za 2006. godinu u iznosu od 85 milijuna KM, te povećanja subordiniranih dugova u iznosu od 12,6 milijuna KM, te smanjenja u iznosu od 43,4 milijuna KM zbog prijenosa dobiti iz 2005. godine u temeljni kapital.

Navedene promjene su utjecale na strukturu regulacijskog kapitala tako da je učešće temeljnog kapitala smanjeno sa 75% na 74%, a dopunskog povećano s 25% na 26%.

Rast regulacijskog kapitala od 24% pozitivno se odrazio na neto kapital koji je u 2006. godini povećan za isti postotak (24%) i nominalni iznos (283 milijuna KM). Na kraju 2006. godine neto kapital iznosio je 1,4 milijardu KM (kod privatnih banaka 1,3 milijarde KM, a kod državnih 175 milijuna KM).

Stopa kapitaliziranosti banaka izražena kao odnos kapitala i aktive na dan 31. prosinca 2006. iznosi 12,5% i veća je za 0,2 posto u odnosu na kraj 2005. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁵ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i ponderirane rizične aktive. Ovaj koeficijent je na razini bankarskog sektora sa 31. prosincem 2006. godine iznosio 17,6% što je na istoj razini kao i na kraju 2005. godine. Za razliku od prethodnih godina kada je rast rizične aktive bio brži od rasta kapitala, što je imalo za rezultat i pad koeficijenta adekvatnosti, u 2006. godini je taj trend zaustavljen snažnim rastom kapitala, odnosno ostvarenom istom stopom rasta kao i rizične aktive (24%), što je rezultiralo istim koeficijentom adekvatnosti kapitala kao i krajem 2005. godine.

¹³ Izvor podataka je kvartalno Izvješće o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tablica A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

¹⁴ Efekt na kapital po osnovi primjene navedenih standarda na prethodne godine-do 2005.godine.

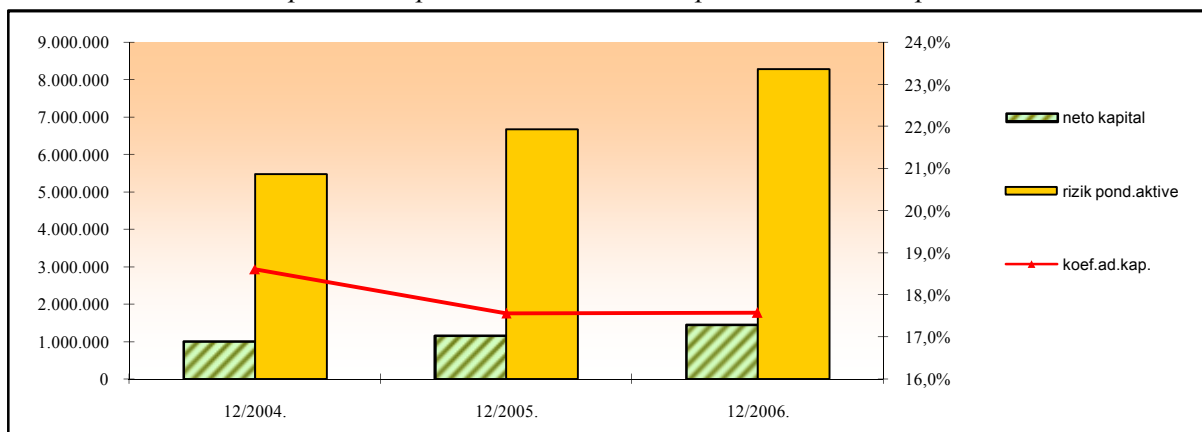
¹⁵ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

FBA je, prilikom obavljanja nadzora poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, sukladno zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti banaka pojedinačno i sustava u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju, što je i rezultiralo izvršenim dokapitalizacijama u 2006. godini i poboljšanju pokazatelja adekvatnosti kapitala.

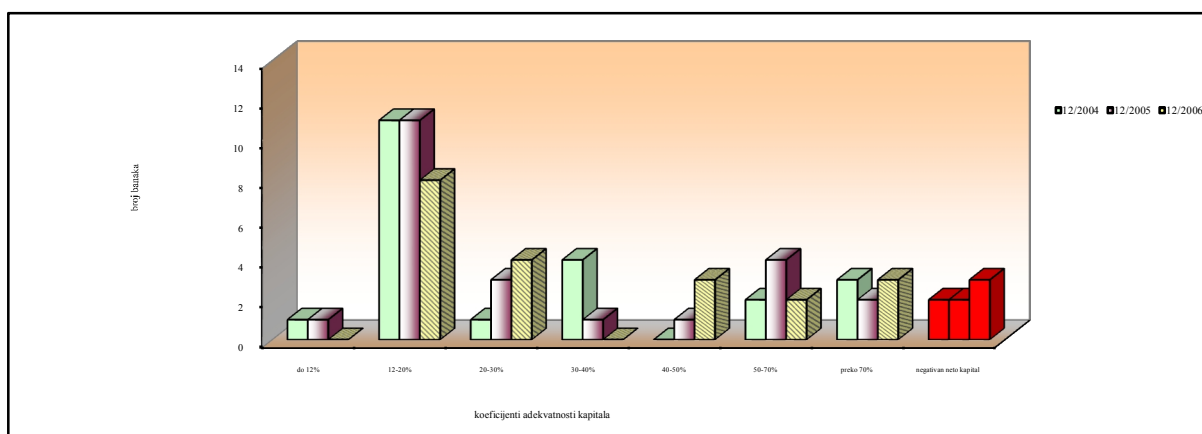
Tablica 18: *Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala*

O P I S	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.	INDEKS	
				3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
NETO KAPITAL	1.018.626	1.173.022	1.455.728	115	124
RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	5.472.154	6.681.510	8.281.695	122	124
STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA)	18,6%	17,6%	17,6%	95	100

Grafikon 11: *Neto kapital, rizik ponderirane aktive i stopa adekvatnosti kapitala*

Grafikon 12: *Koeficijenti adekvatnosti kapitala banaka*

Od ukupno 23 banke u FBiH, 31. prosinca 2006. godine, 20 banaka imalo je koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a tri banke, sve pod privremenom upravom, imale su koeficijent adekvatnosti kapitala manji od 12%, odnosno negativan koeficijent adekvatnosti.

U nastavku se daje pregled koeficijenta adekvatnosti kapitala kod 20 banaka u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- osam banaka ima stopu između 12,7% i 20%, a četiri najveće od 12,7% do 16,4%
- sedam banaka imaju stopu između 21% i 50%
- dvije banke imaju stopu između 51% i 70%
- tri banke imaju stopu veću od 70%.

Daljnje jačanje kapitalne osnove je prioritetan zadatak najvećeg broja banaka, a u fokusu su velike banke u sustavu, što je nužno za jačanje stabilnosti i sigurnosti i banaka i ukupnog bankovnog sustava. Prateći ekspanziju banaka i obavljajući redovan nadzor ovoga segmenta, FBA je prema bankama, ovisno o ocjeni njihove adekvatnosti kapitala i rizičnog profila institucije, poduzimala različite korektivne i mjere nadzora, kao što su: donošenje strategije za održavanje razine kapitala i plana koji će osigurati kvantitetu i kvalitetu (strukturu) kapitala sukladno prirodi i složenosti bančinih sadašnjih i budućih poslovnih aktivnosti i preuzetom i potencijalnom riziku, zatim pojačan nadzor i intenzivnije praćenje banke, zahtjev za pribavljanje dodatnog kapitala u cilju jačanja kapitalne osnove, ograničavanje i smanjenje izloženosti kreditnom riziku vezano za određene vrste koncentracija, praćenje provođenja usvojenih planova kapitala i to posebno pribavljanja dodatnog kapitala iz vanjskih izvora, nadziranje poštivanja i provođenja naloženih mjera i sl.

Sve je to doprinijelo poboljšanju stanja u ovom segmentu, što je garant sigurnosti i stabilnosti banaka i ukupnog finansijskog sustava.

2.1.3. Aktiva i kvaliteta aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvalitete njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava stavki bilance i izvanbilančnih stavki.

Bruto aktiva¹⁶ bilance banaka u FBiH 31. prosinca 2006. godine iznosila je 11,8 milijardi KM, što je za 22% ili 2,1 milijardu KM više nego na kraju 2005. godine. Izvanbilančne rizične stavke iznosile su 1,8 milijardi KM i veće su za 31% ili 436 milijuna KM.

Ukupna aktiva s izvanbilančnim stavkama (aktiva)¹⁷ iznosila je 13,6 milijardi KM i za 23% je veća u odnosu na kraj 2005. godine.

¹⁶ Izvor podataka: Izvješće o klasifikaciji aktive bilance i izvanbilančnih stavki banaka.

¹⁷ Aktiva definirana člankom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka.

Tablica 19: Aktiva, izvanbilančne stavke i potencijalni kreditni gubitci

-u 000 KM-

O P I S	IZNOS (u 000 KM)						INDEKS	
	31.12.2004.	Strukt. %	31.12.2005.	Strukt. %	31.12.2006.	Strukt. %	4:2	6:4
1.	2	3	4	5	6	7	8	9
Kreditni	4.208.295	53,5	5.326.900	55,2	6.609.302	56,0	127	124
Kamate	29.856	0,4	37.531	0,4	36.237	0,3	126	97
Dospjela potraživanja	209.218	2,7	214.045	2,2	206.720	1,8	102	97
Potraživanja po plać. garancijama	5.026	0,1	4.132	0,0	4.132	0,0	82	100
Ostali plasmani	40.811	0,4	23.950	0,2	47.739	0,4	59	199
Ostala aktiva	3.378.320	42,9	4.050.650	42,0	4.893.331	41,5	120	121
UKUPNA AKTIVA	7.871.526	100,0	9.657.208	100,0	11.797.461	100,0	123	122
IZVANBILANCA	1.046.809		1.391.183		1.826.980		133	131
AKTIVA S IZVANBILANCOM	8.918.335		11.048.391		13.624.441		124	123
RIZIČNA AKTIVA S IZVANBILANCOM	5.762.704		7.091.338		8.871.265		123	125
Opći kreditni rizik i Potencijalni kreditni gubitci	282.412		313.873		342.853		111	109
Već formirane opće i posebne rezerve za kreditne gubitke	285.090		314.175		344.184		110	110

Nerizične stavke iznose 4,8 milijardi KM ili 35% ukupne aktive s izvanbilancom i za 20% su veće u odnosu na kraj 2005. godine, što je najvećim dijelom rezultat porasta novčanih sredstava. S druge strane, rizična aktiva s izvanbilancom iznosi 8,9 milijardi KM i u 2006. godini povećana je za 25% ili 1,8 milijardi KM.

Kreditni plasmani su u odnosu na 2005. godinu porasli za 23% ili 1,3 milijarde KM i dostigli učešće u strukturi aktive od 59,3%. Dospjela potraživanja smanjena su za 3%, a njihovo učešće u strukturi aktive s 2,3% na 1,8%.

Analitički podatci po bankama pokazuju da je kod sedam banaka (pet pod privremenom upravom) došlo do neznatnog smanjenja kreditnih plasmana (ukupno 15,6 milijuna KM). Kod sedam banaka stopa rasta kreditnih plasmana iznosila je između 4% i 20%, a preostale banke su ostvarile porast kredita po relativno visokim stopama (između 21% i 50%).

Četiri najveće banke u F BiH povećale su kreditne plasmane za 944 milijuna KM što je 74% ukupnog povećanja na razini bankarskog sektora, a njihovo učešće u ukupnim kreditima poraslo je sa 70,5% na 71,2%.

Iz analize sektorske strukture kredita može se zaključiti da su najveće povećanje u iznosu od 688 milijuna KM ili 25% imali plasmani dani stanovništvu, što je dovelo do povećanja učešća s 50,2% na 50,9%. Plasmani privatnim poduzećima povećani su za 24% ili 584 milijun KM, a učešće s 44,1% na 44,4%. Prema dostavljenim podatcima od banaka, sa stanjem 31. prosinca 2006. s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, najveće učešće od cca 69% su krediti odobreni za financiranje potrošnih dobara¹⁸, na stambene kredite se odnosi 25%, a s preostalim 6% kreditirani su mali zanati i mali biznis i poljoprivreda.

U ostalim sektorima zabilježene su manje promjene u nominalnom i relativnom iznosu.

Četiri najveće banke u sustavu plasirale su stanovništvu 72% ukupnih kredita danih ovom sektoru što je za dva posto manje u odnosu na kraj 2005. godine, dok isti pokazatelj za sektor privatnih poduzeća iznosi 72%, što je povećanje od tri posto u odnosu na kraj 2005. godine. Promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dana je u sljedećoj tablici:

¹⁸ Uključeno kartično poslovanje.

Tablica 20: *Sektorska struktura kredita*

-u 000 KM-

SEKTORI	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	31.810	0,7	35.513	0,6	27.084	0,4	112	76
Javna poduzeća	203.698	4,6	188.143	3,4	192.394	2,8	92	102
Privatna poduzeća i društ.	1.933.595	43,7	2.446.358	44,1	3.029.964	44,4	127	124
Neprofitne organizacije	3.619	0,1	9.276	0,2	18.088	0,3	256	195
Bankarske institucije	34.082	0,8	33.123	0,5	28.445	0,4	97	86
Gradani	2.139.699	48,4	2.784.053	50,2	3.471.829	50,9	130	125
Ostalo	76.036	1,7	48.611	1,0	52.350	0,8	64	108
UKUPNO	4.422.539	100,0	5.545.077	100,0	6.820.154	100,0	125	123

Pored sektorske, interesantna je i valutna struktura kredita. Najveće učešće od 69% ili 4,7 milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom, zatim krediti u domaćoj valuti 25,6% ili 1,7 milijardi, a najmanje učešće od svega 5,6% ili 379 milijuna KM se odnosi na kredite u stranoj valuti.

Budući da su plasmani, odnosno krediti, najrizičniji dio aktive banaka, njihova kvaliteta predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja. Ocjena kvalitete aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka koji se priznaju kao troškovi rezervi za kreditne gubitke.

Kvaliteta aktive i izvanbilančnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubitci po kategorijama klasifikacije¹⁹ i izvanbilančne stavke dani su u sljedećoj tablici:

Tablica 21: *Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR), potencijalni kreditni gubitci (PKG) i izvanbilančne stavke (otpisana aktiva i suspendirana kamata)*

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u%)									INDEKS	
	31.12.2004.			31.12.2005.			31.12.2006.			5/2	8/5
	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktive	Učešće %	OKR PKG		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
A	4.725.199	82,0	94.501	5.943.367	83,8	118.864	7.519.869	84,8	150.516	126	127
B	730.737	12,7	53.633	831.403	11,7	62.512	1.069.395	12,1	78.917	114	129
C	143.586	2,5	42.104	157.310	2,2	41.915	146.015	1,6	36.339	110	93
D	162.299	2,8	91.294	159.224	2,3	90.551	135.829	1,5	76.940	98	85
E	883	0,0	880	34	0,0	31	157	0,0	141	4	462
Rizična ak. (A-E)	5.762.704	100,0	282.412	7.091.338	100,0	313.873	8.871.265	100,0	342.853	123	125
Nerizična akt.²⁰	3.155.631			3.957.053			4.753.176			125	120
UKUPNO	8.918.335			11.048.391			13.624.441			124	123
VANBILANČNA EVIDENCIJA											
E	343.472	83,3		385.601	87,6		409.082	89,8		112	106
Susp. Kamata	68.680	16,7		54.426	12,4		46.546	10,2		79	86
UKUPNO	412.152	100,0		440.027	100,0		455.628	100,0		107	104

¹⁹ U skladu s člankom 22. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive, banke su dužne formirati i kontinuirano održavati rezerve za OKR i PKG u sljedećim postotcima po kategorijama: A 2%, B 5% do 15%, C 16% do 40%, D 41% do 60% i E 100%.

²⁰ Stavke aktive na koje se, u skladu s člankom 22. stavak 7. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

Rizična aktiva s izvanbilancom (A-E) iznosi 8,9 milijardi KM i povećana je za 25% ili 1,8 milijardi KM, a nerizična 4,8 milijardi KM i za 20% je veća u odnosu na kraj 2005. godine, a što je uglavnom rezultat porasta novčanih sredstava.

Ako se analizira kvaliteta rizične aktive indikativno je povećanje klasificirane aktive (B-E) za 18% ili 203 milijuna KM, i to plasmana s posebnom napomenom (B kategorija) za 29% ili 238 milijuna KM, dok je sama nekvalitetna aktiva (C-E) manja za 11% ili 35 milijuna KM. Pokazatelji kvalitete aktive iskazani kao odnos, odnosno učešće pojedinih kategorija u rizičnoj aktivi su nešto bolji, ali daljnja analiza pokazuje da se ne radi o suštinskom poboljšanju kvalitete aktive. Koeficijent odnosa klasificirane aktive i rizične aktive je bolji u odnosu na 31. prosinac 2005. godine za jedan posto i iznosi 15,2%, isključivo zbog bržeg rasta rizične aktive (25%) od klasificirane (18%). Ako se analizira odnos i trend samo nekvalitetne aktive i rizične aktive, s 31. prosincem 2006. godine ovaj koeficijent je iznosio 3,2% i to je relativno nizak omjer, a u odnosu na kraj 2005. je čak bolji za 1,3 posto. Međutim, imajući u vidu porast aktive s posebnom napomenom (B kategorija) za 29 %, kao i učešće od 12,1% u rizičnoj aktivi, te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiju kvalitetu i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva, kao i smanjenje nekvalitetne aktive najvećim dijelom po osnovi otpisa (10% veći otpis u odnosu na 31. prosinac 2005. godine), navodi na zaključak da je prisutan blagi trend pogoršanja kvalitete aktive. Zato je od ključnog značaja da banke što realnije procjenjuju kvalitetu plasmana i formiraju adekvatne rezerve za kreditne gubitke, posebno zbog činjenice da se radi o relativno novim kreditima s dugim rokovima dospijeca (posebno krediti dani stanovništvu), pa se stoga i problemi vezani za kvalitetu aktive ne uočavaju pravovremeno, odnosno na određeni način su prikriveni upravo kroz najveći rast B kategorije.

Sektorska analiza analitičkih podataka temelji se na pokazateljima kvalitete kredita danih za dva najznačajnija sektora: privatnim poduzećima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima kod kredita danim pravnim osobama, uz lagani trend poboljšanja ovih parametara.

S 31. prosincem 2006. godine od ukupnih kredita odobrenih pravnim osobama u iznosu od 3.348 milijuna KM, 947 milijuna KM ili 28,3% je klasificirano u kategorije B do E (na kraju 2005. godine 28,2%), dok od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 3.472 milijuna KM, u kategoriju B do E klasificirano je 175 milijuna KM ili 5% (na kraju 2005. godine 6%).

Na poboljšanje pokazatelja kvalitete kredita pravnim osobama je utjecalo smanjenje nekvalitetnih kredita za 9% i isti na kraju 2006. godine iznose 204 milijuna KM ili 6,1% od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (s 31. prosincem 2005. godine iznosili su 224 milijuna KM ili 8,1%). Nekvalitetni krediti odobreni stanovništvu iznose 69 milijuna KM ili 2% od ukupnih kredita odobrenih ovom sektoru (31. prosinca 2005. godine iznosili su 77 milijuna KM ili 2,8% od ukupnih kredita stanovništvu).

U 2006. godini banke su isknjižile iz bilance u izvanbilancu, odnosno otpisale potraživanja u iznosu od 91,6 milijuna KM i suspendirale kamate u iznosu od 20,7 milijuna KM. U istom razdoblju izvršen je trajni otpis stavki aktive u iznosu od 24 milijuna KM i suspendirane kamate 14,3 milijuna KM. Banke su uspjele u istom razdoblju naplatiti ranije otpisanu aktivu u iznosu od 38,6 milijuna KM i 12,4 milijuna KM suspendirane kamate, što se pozitivno odrazilo na njihovu profitabilnost.

Na kraju 2006. saldo otpisane aktive iznosio je 409 milijuna KM i veći je za 6% nego na kraju 2005. godine, dok je saldo suspendirane kamate iznosio 47 milijuna KM, a u odnosu na kraj 2005. godine manji je za 14% ili 7,9 milijuna KM.

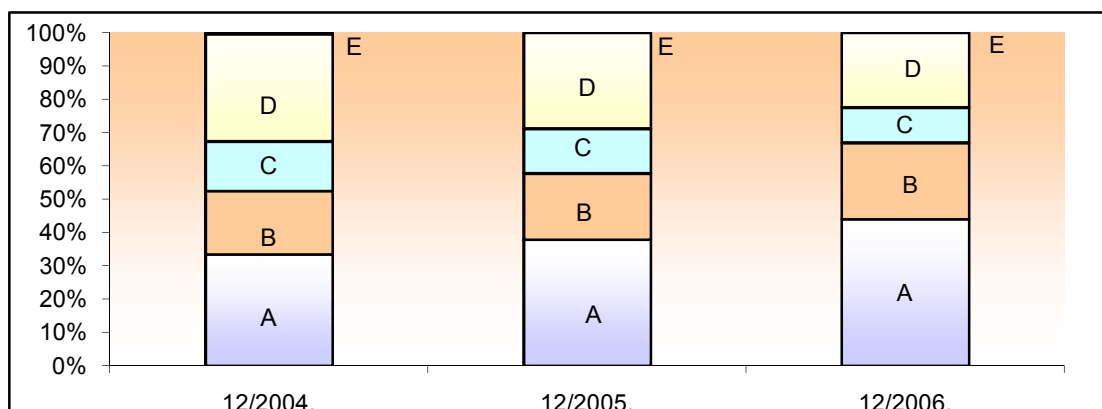
Od ukupno otpisane aktive na otpisanu aktivu po kreditima danim stanovništvu odnosi se 59 milijuna KM ili 14%, a na suspendiranu kamatu 6,7 milijuna KM ili 14%.

Razina općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih sukladno kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na razini bankarskog sektora dani su u sljedećoj tablici i grafikonu.

Tablica 22: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
A	94.501	33,5	118.884	37,9	150.516	44,0	126	127
B	53.633	19,0	62.517	19,9	78.917	23,0	117	126
C	42.104	14,9	41.954	13,4	36.339	10,6	100	87
D	91.294	32,3	90.465	28,8	76.940	22,4	99	85
E	880	0,3	31	0,0	141	0,0	4	455
UKUPNO	282.412	100,0	313.851	100,0	342.853	100,0	111	109

Grafikon 13: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Prema izvješćima, banke su formirale rezerve za kreditne gubitke u skladu s propisima i visinom procijenjenog kreditnog rizika.

Analizirajući razinu formiranih rezervi ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2005. godine, rezerve za opći kreditni rizik i potencijalne kreditne gubitke veće su za 9% i iznosile su 343 milijuna KM, odnosno 3,9% rizične aktive s izvanbilancom što je za 0,5 posto manje nego na kraju 2005. godine. S 31. prosincem 2006. godine banke su prosječno za B kategoriju imale izdvojene rezerve po stopi od 7,4%, za C kategoriju 24,9%, D kategoriju 58% i E 100%.

Analiza kvalitete aktive, odnosno kreditnog portfelja pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kod najvećeg broja banaka kreditni rizik još uvijek dominantni rizik, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su banke formirale po nalogu FBA, ali time se problem suštinski ne rješava.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjena slaba kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvalitete aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njezinog daljnjeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan poslijekontrolni postupak na osnovu izvješća i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao provjere istog ciljanim on site kontrolama.

Transakcije s povezanim osobama

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s osobama povezanim s bankom.

FBA je, sukladno Bazelskim standardima, uspostavila određena opreznosna načela i zahtjeve vezane za transakcije s osobama povezanim s bankom²¹, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s osobama povezanim s bankom, u kojoj su propisani uvjeti i način poslovanja banaka s povezanim osobama. Na temelju te Odluke i Zakona o bankama, Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je donijeti posebne politike banke za poslovanje s povezanim osobama i pratiti njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvješća koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih osoba, i to kredite i potencijalne i preuzete izvanbilančne obveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih osoba. Set propisanih izvješća uključuje podatke o kreditima danim sljedećim kategorijama povezanih osoba:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i višeg rukovodstva banke
- supsidijarnim osobama i drugim poduzećima kapitalno povezanim s bankom.

Tablica 23: *Transakcije s povezanim osobama*

-000 KM-

Opis	D A T I K R E D I T I			I N D E K S	
	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, sups.i drugim kapitalno povezanim pred.	40.084	28.520	21.333	71	75
Članovima Nadzornog odbora	141	101	38	72	39
Upravi banke i zaposlenim radnicima	2.392	2.663	1.962	111	74
UKUPNO	42.617	31.284	23.333	73	75
Potencijalne i preuzete izvanbil. obveze	3.235	911	1.072	28	118

FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim osobama. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja danih naloga u poslijekontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom, obujam transakcija s povezanim osobama ima opadajući trend, a time i izloženost riziku prema ovim osobama.

²¹ Članak 39. stavak 2. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o bankama definira pojam "osobe povezane s bankom", gdje više nisu uključeni zaposleni radnici.

2.2. Profitabilnost

Prema konačnim nerevidiranim podacima o financijskom poslovanju banaka za 2006. godinu, banke u Federaciji BiH ostvarile su pozitivan financijski rezultat-dobit u iznosu od 89,8 milijuna KM, što je za 47,8% ili 29 milijuna KM više nego u 2005. godini. Trend poboljšanja profitabilnosti sustava je rezultat sveukupnog trenda poboljšanja i stabilizacije bankarskog sektora.

Financijski rezultat-dobit na razini sektora rezultat je ostvarene dobiti kod 19 banaka u iznosu od 96,2 milijuna KM, što je za 10,4% ili 9 milijuna KM više nego u 2005. godini, i iskazanog gubitka kod četiri banke (sve u privremenoj upravi) u iznosu od 6,4 milijuna KM, što je za 75,8% ili 20 milijuna KM manji gubitak nego prethodne godine.

Detaljniji podatci dani su u sljedećoj tablici.

Tablica 24: *Ostvareni financijski rezultat: dobit/gubitak*

-000 KM-

Datum/Opis	Na nivou sistema		Privatne banke		Državne banke	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
31.12.2004.						
Gubitak	-12.100	6	-11.608	5	-492	1
Dobit	57.316	18	53.982	13	3.334	5
Ukupno	45.216	24	42.374	18	2.842	6
31.12.2005.						
Gubitak	-26.398	5	-24.502	2	-1.896	3
Dobit	87.129	19	82.893	16	4.236	3
Ukupno	60.731	24	58.391	18	2.340	6
31.12.2006.						
Gubitak	-6.397	4	-4.427	2	-1.970	2
Dobit	96.162	19	92.422	16	3.740	3
Ukupno	89.765	23	87.995	18	1.770	5

Na temelju analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvalitete profitabilnosti (visina ostvarenog financijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu poslovanja) može se zaključiti kako je poboljšanje ukupne profitabilnosti sustava rezultat sveukupnog trenda poboljšanja i stabilizacije bankarskog sektora, iako najveći utjecaj na visoku razinu ostvarene dobiti ima financijski rezultat nekoliko velikih privatnih banaka u većinskom stranom vlasništvu. Drugi značajan činitelj koji je značajno poboljšao razinu dobiti je smanjenje enormnog gubitka kod jedne banke u privremenoj upravi za cca 21 milijun KM. Sektor državnih banaka nema značajniji utjecaj na ukupnu profitabilnost bankarskog sektora.

Kao i u ostalim segmentima i u ovom su prisutne koncentracije. Od ukupno ostvarene dobiti samo četiri velike banke (čija aktiva iznosi 69% aktive bankarskog sistema) ostvarile su dobit od 75,4 milijuna KM što je 78,4% ukupne ostvarene dobiti 19 banaka (96,2 milijuna KM). S aspekta visine ostvarenog financijskog rezultata u 2006. godini, 15 banaka ima bolji financijski rezultat nego u 2005. godini.

Ukupno iskazani gubitak od 6,4 milijuna KM odnosi se na dvije državne i dvije privatne banke, sve pod privremenom upravom.

Na razini sustava ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 684 milijuna KM sa stopom rasta od 15% ili 90 milijuna KM, a u odnosu na 2005. godinu to je manje za šest posto ili 14 milijuna KM. S druge strane, ukupni nekamadni rashodi iznose 586 milijuna KM, sa stopom rasta od

11% ili 58 milijuna KM i u odnosu na prethodnu godinu to je smanjenje od devet posto ili 27 milijuna KM, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

Ako se analizira struktura ukupnog prihoda i promjene u najznačajnijim kategorijama, može se zaključiti da je u 2006. ostvaren nešto niži rast i postotno i nominalno u odnosu na 2005. godinu. Ukupni prihodi od kamata su na kraju 2006. godine iznosili 630 milijuna KM i veći su za 22% ili 113 milijuna KM nego prethodne godine, ali ostvarena stopa rasta je manja za devet indeksnih poena ili 10 milijuna KM nego u 2005. godini. Jedan od razloga ovoga pada je taj što je rast prihoda od kamata na kredite (18%) u 2006. godini bio sporiji od rasta kreditnih plasmana (23%). To je najvećim dijelom rezultat daljnje tendencije smanjenja kamatnih stopa. Međutim, učešće kamatnih prihoda u strukturi ukupnog prihoda je povećano s 87,1% na 92,0%.

S druge strane, u odnosu na stopu rasta kamatnih prihoda, kamatni rashodi su imali brži rast, odnosno stopu od 32% ili 57 milijuna KM. U usporedbi s prethodnom godinom, stopa je manja za šest posto, ali u apsolutnom iznosu kamatni rashodi su u 2006. godini ipak veći za sedam milijuna KM. To je rezultat značajnog rasta kamatonosnih izvora (u okviru kojih je veći rast ostvaren kod dugoročnih izvora) iz kojih je financiran rast kreditnih plasmana, odnosno kamatonosnih depozita s rastom od 25% i uzetih kredita od 23%. Učešće kamatnih rashoda u ukupnom prihodu je povećano s 29% na 34%.

Zbog bržeg rasta kamatnih rashoda, neto kamatni prihod sa stopom od 17% ili 56 milijuna KM imao je sporiji rast, što je za 10 posto manje ili 17 milijuna KM nego prethodne godine. S iznosom od 396 milijuna KM na kraju 2006., neto kamatni prihodi su imali učešće u ukupnom prihodu od 57,9%, što je neznatno bolje (0,7 posto) nego na kraju 2005. godine.

Rast učešća kamatnih prihoda u ukupnom prihodu banaka je pozitivan pokazatelj trenda poboljšanja kvalitete i stabilnosti zarada jer banke sve veći dio prihoda ostvaruju iz osnovne djelatnosti, odnosno kreditnih aktivnosti.

Operativni prihodi, kao druga najvažnija komponenta ukupnog prihoda, rasli su sporije od neto kamatnog prihoda, odnosno veći su za 13% ili 34 milijuna KM i na kraju 2006. godine iznosili su 288 milijuna KM. Učešće operativnih prihoda u strukturi ukupnog prihoda neznatno je smanjeno u odnosu na 2005. godinu (sa 42,8% na 42,4%).

Na ostvarenu stopu rasta operativnih prihoda značajan utjecaj je imalo smanjenje prihoda od naknada za izvršene usluge, kao rezultat promjene računovodstvenih politika u segmentu metodologije tretmana i priznavanja prihoda po osnovi naknada koje su vezane za kredite²² (na kraju 2006. godine primijenjeno kod svih banaka).

Kod nekamatnih rashoda iskazan je rast od 11% u odnosu na prethodnu godinu. Međutim realno, nekamatni rashodi su porasli za 15% u odnosu na prethodnu godinu (ako se isključi izvanredni-jednokratni trošak u iznosu od cca 18 milijuna KM na ostalim operativnim troškovima zbog kojih je jedna banka u 2005. godini iskazala enorman gubitak u poslovanju). Primjenom istog načela, realan rast ostalih operativnih troškova je 16%.

---

²²Primjena MRS 18-Prihod i i MRS 39-Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje.

U okviru nekamatnih rashoda najveći porast od 12% ili 20 milijuna KM ostvaren je kod troškova plaća i doprinosa, 38% ili 15 milijuna KM kod ostalih poslovnih i izravnih troškova (dijelom zbog primjene MRS 19 kod jednog broja banaka), te 13% ili 13 milijuna KM kod troškova poslovnog prostora i fiksne aktive.

Troškovi rezervi za opći kreditni rizik i potencijalne gubitke ostvarili su rast od 9% ili 11 milijuna KM u odnosu na prethodnu godinu i njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda se smanjilo s 21,9% na 20,7%. Banke su u 2006. godini imale ove troškove manje za devet posto ili devet milijuna KM, što posljedično upućuje na pitanje realnosti procjene kvalitete aktive i adekvatnosti formiranih rezervi za kreditne gubitke.

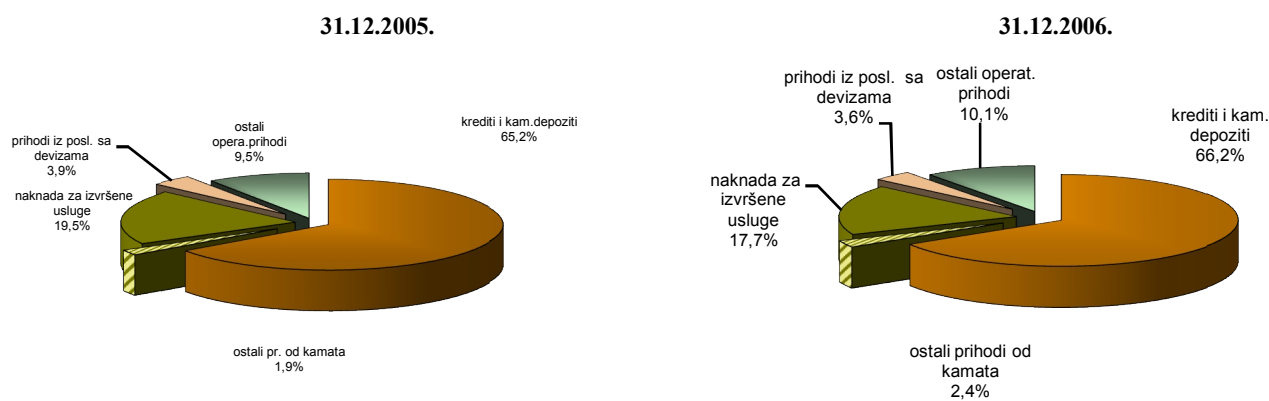
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tablicama i grafikonima:

Tablica 25: *Struktura ukupnih prihoda*

- u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I. Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	27.530	4,5	44.408	5,8	66.234	7,2	161	149
Kredit i poslovi lizinga	354.721	57,4	457.840	59,4	541.546	59,0	129	118
Ostali prihodi od kamata	12.109	1,9	14.751	1,9	22.402	2,4	122	152
UKUPNO	394.360	63,8	516.999	67,1	630.182	68,6	131	122
II. Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	126.583	20,5	150.351	19,5	162.502	17,7	118	108
Prihodi iz posl. s devizama	26.257	4,2	30.266	3,9	32.627	3,6	115	108
Ostali operativni prihodi	70.121	11,5	73.397	9,5	93.048	10,1	105	127
UKUPNO	222.961	36,2	254.014	32,9	288.177	31,4	114	113
UKUPNI PRIHODI (I + II)	617.321	100,0	771.013	100,0	918.359	100,0	125	119

Grafikon 14: *Struktura ukupnih prihoda*

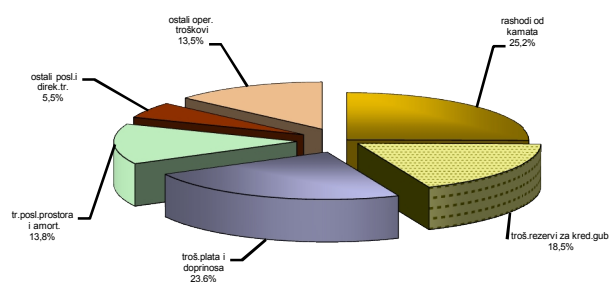
Tablica 26 : *Struktura ukupnih rashoda*

- u 000 KM-

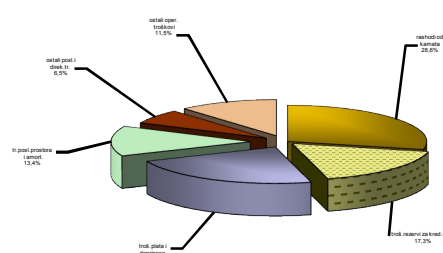
Struktura ukupnih rashoda	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	101.848	17,9	131.063	18,6	173.231	21,1	129	132
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	22.979	4,0	40.345	5,7	53.987	6,6	176	134
Ostali rashodi od kamata	2.893	0,5	6.162	0,9	7.412	0,9	213	120
UKUPNO	127.720	22,4	177.570	25,2	234.630	28,6	139	132
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi rezervi za opći kred. rizik potencijalne kreditne gubitke	110.142	19,3	130.214	18,5	141.745	17,3	118	109
Troškovi plaća i doprinosa	143.631	25,2	166.621	23,6	186.157	22,7	116	112
Troškovi posl. prostora i amortizacija	86.902	15,3	97.232	13,8	110.232	13,4	112	113
Ostali poslovni i izravni troškovi	33.505	5,9	38.684	5,5	53.511	6,5	115	138
Ostali operativni troškovi	67.867	11,9	94.836	13,5	94.379	11,5	140	99
UKUPNO	442.047	77,6	527.587	74,8	586.024	71,4	119	111
UKUPNI RASHODI (I + II)	569.767	100,0	705.157	100,0	820.654	100,0	124	116

Grafikon 15: *Struktura ukupnih rashoda*

31.12.2005.

31.12.2006.

U sljedećim tablicama dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka:

Tablica 27: *Koeficijenti profitabilnost, produktivnosti i efikasnosti po razdobljima*

-u %-

KOEFICIJENTI	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
Dobit na prosječnu aktivu	0,69	0,72	0,87
Dobit na prosječni ukupni kapital	5,57	6,31	8,09
Dobit na prosječni dionički kapital	6,61	7,81	10,82
Neto prihod od kamata/prosječna aktiva	4,08	4,05	3,85
Prihod od naknada/prosječna aktiva	3,41	3,03	2,80
Ukupan prihod/prosječna aktiva	7,49	7,08	6,65
Poslovni i izravni rashodi ²³ /prosječna aktiva	2,20	2,01	1,90
Operativni rashodi/prosječna aktiva	4,57	4,28	3,80
Ukupni nekamatni rashodi/prosječna aktiva	6,76	6,29	5,70

²³ U rashode su uključeni troškovi rezervi za potencijalne kreditne gubitke.

Tablica 28: *Koeficijenti profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti na dan 31.12.2006.*

-u %-

KOEFIČIJENTI	31.12. 2006.		
	DRŽAVNE BANKE	PRIVATNE BANKE	PROSJEK U FBiH
Dobit na prosječnu aktivu	0,40	0,89	0,87
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,06	9,33	8,09
Dobit na prosječni dionički kapital	1,22	12,86	10,82
Neto prihod od kamata/prosječna aktiva	3,52	3,86	3,85
Prihod od naknada/prosječna aktiva	4,89	2,71	2,80
Ukupan prihod/prosječna aktiva	8,30	6,57	6,65
Poslovni i izravni rashodi/prosječna aktiva	3,02	1,85	1,90
Operativni rashodi/prosječna aktiva	4,57	3,77	3,80
Ukupni nekamatni rashodi/prosječna aktiva	7,58	5,62	5,70

Analizom osnovnih parametara za ocjenu uočava se da su dva najvažnija pokazatelja profitabilnosti: ROAA (dobit na prosječnu aktivu) od 0,87% i ROAE (dobit na prosječni dionički kapital) od 10,82% u odnosu na 2005. godinu bolji.

Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (6,65%), kao i ostvareni neto kamatni i operativni prihod po jedinici prosječne aktive, ipak su nešto lošiji zbog, s jedne strane, daljeg bržeg rasta stope prosječne aktive (23%) u odnosu na rast neto prihoda od kamata (16%), zbog trenda smanjenja kamatnih stopa, bržeg rasta kamatnih troškova, a s druge strane sporijeg rasta prosječne kamatonosne aktive od prosječne ukupne aktive.

Svi ključni financijski pokazatelji profitabilnosti, analizirani prema kriteriju vlasništva u bankama, pokazuju da privatne banke posluju rentabilnije, produktivnije i efikasnije, što im osigurava konkurentnu prednost u odnosu na državne banke i ukazuje na nužnost završetka privatizacije preostalih državnih banaka.

Kakva će biti profitabilnost bankarskog sektora u narednom razdoblju zavisit će od više činitelja, a kao glavne navodimo sljedeće: kvalitetu aktive, odnosno izloženost banke kreditnom riziku i u vezi s tim troškovi rezervi za kreditne gubitke, djelotvorno upravljanje i kontrola operativnih troškova, te razina i trend izvanbilančnih operacija-aktivnosti koje bankama donose znatne prihode u vidu naknada i provizija i u strukturi prihoda bankarskih bilanci imaju gotovo isto učešće kao i neto kamatni prihod. Stoga je ključni činitelj za djelotvornost i profitabilnost svake banke kvaliteta menadžmenta i poslovna politika koju vodi i strategija daljeg rasta i razvoja banke, jer se time izravno utječe na njezine performanse. Pored navedenog, koji imaju karakter unutarnjih činitelja, treba istaknuti kako na stopu profitabilnosti ukupnog bankarskog sektora snažan utjecaj ima okruženje kao makroekonomski činitelj, odnosno stanje i stupanj ukupnog ekonomskog razvoja, posebno realnog sektora.

U novim tržišnim uvjetima banke usvajaju novi koncept poslovne politike primjerene tržišno orijentiranom bankarstvu čiji je cilj ostvarivanje što većeg profita, osiguravajući pri tome stabilnost banke i adekvatno upravljanje i kontrolu svih rizika kojima je banka izložena u poslovanju, a primarno kreditnog rizika. Međutim, uključivanjem u međunarodno financijsko poslovanje i tržišta banke će u budućnosti biti više izložene tržišnim rizicima: kamatnom, deviznom i cjenovnom, kao i riziku zaduživanja, što će zahtijevati daljnje jačanje kapitalne osnove ne samo iz internih izvora kroz povećanje zadržane dobiti iz ostvarenog profita nego i iz vanjskih izvora, što je istovremeno i preduvjet za daljnju ekspanziju i rast banaka.

2.3. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz kreditni rizik, jedno od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je stalna obveza banke i osnovna pretpostavka za njezinu održivost na financijskom tržištu. Također, to je jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankovni sustav u svakoj zemlji.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna osigurati i održavati u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obveze na dan dospijeca.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijeca instrumenata financijske aktive i obveza do 180 dana.

U posljednje tri godine, po nalogu FBA, banke u Federaciji BiH su provele intenzivne aktivnosti na poboljšanju ročne usklađenosti financijske aktive i obveza koja je bila značajno narušena u razdoblju koje je prethodilo, a zbog kreditne ekspanzije dugoročnih kredita financiranih iz izvora (najviše depozita) koji nisu bili adekvatne ročnosti. Provedene aktivnosti i mjere pozitivno su se odrazile na smanjenje debalansa u ročnim profilima stavki aktive i obveza i postizanje usklađenosti u okviru propisanih limita.

U strukturi izvora financiranja banaka u Federaciji BiH najveće učešće od 72,9% imaju depoziti i uzeti krediti 12,4% koji su sa dužim razdobljima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, a značajno su doprinijeli ročnom usklađivanju dospijeca stavki aktive i obveza.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija, iako je već dulje razdoblje prisutan trend poboljšanja. Rizik likvidnosti je u uskoj korelaciji s drugim rizicima, a u ovom slučaju se negativno odražava na profitabilnost banaka.

Tablica 29: Ročna struktura depozita

- u 000 KM-

DEPOZITI	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Štednja i dep. po viđenju	2.663.053	47,5	3.264.937	47,5	4.074.553	48,6	123	125
Do 3 mjeseca	389.395	7,0	408.679	6,0	295.224	3,5	105	72
Do 1 godine	490.685	8,8	541.832	7,9	745.954	8,9	110	138
1. Ukupno kratkoročni	3.543.133	63,3	4.215.448	61,4	5.115.731	61,0	119	121
Do 3 godine	1.367.882	24,4	1.709.665	24,9	2.212.076	26,4	125	129
Preko 3 godine	691.223	12,3	938.935	13,7	1.051.515	12,6	136	112
2. Ukupno dugoročni	2.059.105	36,7	2.648.600	38,6	3.263.591	39,0	129	123
UKUPNO (1 + 2)	5.602.238	100,0	6.864.048	100,0	8.379.322	100,0	123	122

Analizirajući ročnu strukturu depozita prema dvije osnovne grupe, u odnosu na 2005. godinu, evidentan je neznatno brži rast dugoročnih depozita (23% ili 615 milijuna KM) u odnosu na kratkoročne (21% ili 901 milijun KM).

U kratkoročnim depozitima u odnosu na 2005. godinu najveći nominalni rast od 810 milijuna KM (stopa rasta 25%) ostvaren je kod depozita po viđenju, u okviru kojih su depoziti vladinih institucija porasli za 51% ili 292 milijuna KM, što se vjerojatno najviše odnosi na rast prikupljenih sredstava po osnovi PDV-a. Značajan rast od 24% ili 272 milijuna KM imali su i štedni depoziti građana, koji imaju najveće učešće u ukupnim depozitima po viđenju (34,6%). Depoziti oročeni preko tri mjeseca do jedne godine imali su najveću stopu rasta od 38% ili 204 milijuna KM.

Zbog ostvarene brže stope rasta dugoročnih depozita došlo je i do promjene - povećanja njihovog učešća u strukturi ukupnih depozita za 0,3 posto (kratkoročni 61%, a dugoročni 39%). Treba istaknuti kako je dominantno učešće dugoročnih depozita dva sektora, i to: stanovništva od 45,8% i bankarskih institucija 28,7%, s tim da se na depozite stanovništva odnosi 58,4% depozita oročenih do tri godine, a kod depozita oročenih preko tri godine sredstva sektora bankarskih institucija sudjeluju sa 62,9%.

U funkciji planiranja potrebne razine likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfelja je determinirana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana s funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontroliraju i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

Tablica 30: *Ročna struktura kredita*

-u 000 KM-

KREDITI	31.12.2004.		31.12.2005.		31.12.2006.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Dospjela potraživanja i plaćene izvanbil. obveze	214.244	4,8	218.177	3,9	210.852	3,1	102	97
Kratkoročni krediti	991.183	22,4	1.134.850	20,5	1.360.381	19,9	114	120
Dugoročni krediti	3.217.112	72,8	4.192.050	75,6	5.248.821	77,0	130	125
UKUPNO KREDITI	4.422.539	100,0	5.545.077	100,0	6.820.154	100,0	125	123

U 2006. godini dugoročni krediti su povećani za 25% ili 1.057 milijuna KM (od čega se na stanovništvo odnosi 62%), a kratkoročni za 20% ili 226 milijuna KM (od čega se na privatna poduzeća odnosi 87,6%), što je utjecalo i na promjenu njihove strukture u ukupnim kreditima (učešće dugoročnih kredita povećano je za 1,4 posto, odnosno na 77%, za koliko je smanjeno učešće kratkoročnih).

Sektorska analiza po ročnosti pokazuje da se od ukupnih kredita danih stanovništvu 91% odnosi na dugoročne kredite, a kod kredita plasiranih privatnim poduzećima 63%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 59,3%.

Banke su u 2006. godini redovito ispunjavale obvezu održavanja propisane obvezne rezerve kod Centralne banke BiH²⁴. Putem obvezne rezerve kao značajnog instrumenta monetarne politike, u BiH u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora i relativno financijski nerazvijenog tržišta, ostvaruje se primarno monetarni cilj odnosno monetarna kontrola, u smislu zaustavljanja brzog rasta kredita ostvarenog u prethodnim godinama i smanjenja multiplikacije. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne

²⁴ Krajem 2005. godine došlo je do izmjene propisa i povećanja stope obvezne rezerve, koja je od 1.12.2005.godine povećana s 10% na 15%.

usklađenosti s propisanim limitima, utječe također značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke u domaćoj valuti čime se osigurava visoka likvidnost pojedinačno banaka i bankarskog sektora, iako se to negativno reflektira na profitabilnost banaka.

Za analizu likvidnosti koristi se više koeficijenata, a pregled najvažnijih je u sljedećoj tablici :

Tablica 31: *Koeficijenti likvidnosti*

- u % -

Koeficijenti	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ²⁵ /ukupna aktiva	37,3	37,8	37,4
Likvidna sredstva/kratkoročne financ. obveze	60,5	63,9	62,2
Kratkoročne financ. obveze/ukupne financ. obveze	70,4	66,9	68,0
Kredit/depoziti i uzeti krediti ²⁶	68,5	69,2	69,6

Iako je u 2006. godini došlo do manjeg pogoršanja osnovnih pokazatelja likvidnosti, najviše zbog daljeg rasta kreditnih plasmana, ipak se može reći da je pozicija likvidnosti bankovnog sustava u Federaciji BiH dobra, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pokrivenošću kratkoročnih obveza likvidnim sredstvima. Ročna struktura izvora, primarno depozitnog potencijala, kao i ostvareni veći porast kratkoročnih financijskih obveza (depozita) utjecale su na blago pogoršanje strukturnog pokazatelja učešća kratkoročnih obveza u ukupnim financijskim obvezama, iako se to može samo uvjetno reći budući da je relevantniji pokazatelj odnos kratkoročnih financijskih stavki aktive i kratkoročnih obveza po kriteriju preostalih dospijea. Posljednji pokazatelj izražen kao odnos kredita i izvora iz kojih su isti financirani (depoziti i uzeti krediti) također je veoma dobar i na razini je iskustvenog standarda.

Propisani regulacijski zahtjevi prema bankama su dosta restriktivni, što je i rezultiralo dobrom likvidnošću banaka pojedinačno i ukupnog bankovnog sustava. Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obvezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava, i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

Tablica 32: *Pozicija likvidnosti- dekadni prosjek i dnevni minimum*

Opis	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	2.502.469	2.687.043	3.478.292	107	129
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč. sredst.	2.305.200	2.371.336	3.201.670	103	135
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	3.598.348	4.165.268	5.135.086	116	123
4. Iznos obveze:					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	719.670	833.054	1.027.017	116	123
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	359.835	416.527	513.509	116	123
5. Ispunjenje obveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	1.782.799	1.853.989	2.451.275	104	132
6. Ispunjenje obveze: dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	1.945.365	1.954.809	2.688.161	100	138

²⁵ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga financijska sredstva s preostalim rokom dospijea manjim od tri mjeseca, isključujući međubankovne depozite.

²⁶ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, za analizu pozicije likvidnosti od ključnog je značaja praćenje preostalih dospjeća stavki financijske aktive i obveza prema vremenskoj skali, koja je s aspekta propisanih minimalnih limita kreirana na vremenski horizont od 180 dana.

Tablica 33: *Ročna usklađenost financijske aktive i obveza do 180 dana*

Opis	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.	INDEX	
	Iznos	Iznos	Iznos	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos financijske aktive	3.357.819	4.051.257	5.111.825	121	126
2. iznos financijskih obveza	3.121.488	3.668.868	4.622.017	118	126
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	236.331	382.389	489.808	162	128
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	107,6%	110,4%	110,60%		
b) Propisani minimum %	100,0%	100,0%	100,00%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	7,6%	10,4%	10,60%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos financijske aktive	3.723.961	4.559.015	5.622.934	123	123
2. iznos financijskih obveza	3.496.272	4.150.956	5.104.149	119	123
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	227.689	408.059	518.785	179	127
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	106,5%	109,8%	110,20%		
b) Propisani minimum %	100,0%	100,0%	100,00%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	6,5%	9,8%	10,20%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos financijske aktive	4.188.159	5.091.381	6.246.116	122	123
2. iznos financijskih obveza	3.877.037	4.598.836	5.661.218	119	123
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	311.122	492.545	584.898	158	119
<i>Obračun izvršenja propisane obveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,0%	110,7%	110,3%		
b) Propisani minimum %	95,0%	95,0%	95,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	13,0%	15,7%	15,30%		

Iz pregleda se zaključuje da su se banke na dan 31. prosinca 2006. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost financijske aktive i obveza u odnosu na propisane limite i u odnosu na 2005. godinu.

Likvidnost bankovnog sustava u Federaciji BiH je, na osnovi svih iznesenih pokazatelja, visoka, što je i rezultat postojeće restriktivne regulative. Kako je ovaj segment poslovanja i razina izloženosti likvidacijskom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu rastući trend i razinu kreditnog rizika, banke će u narednom razdoblju trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospelih obveza banke na vrijeme, a na temelju kontinuiranog planiranja budućih likvidacijskih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uvjetima poslovnog okruženja banaka. FBA će, i putem izvješća i on site kontrola u bankama, pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i postupaju li sukladno usvojenim politikama i programima.

2.4. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilance i izvanbilance

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilančnim i izvanbilančnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih tečajeva i/ili neusklađenosti razine aktive, pasive i izvanbilančnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno s kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih načela kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja utjecaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom.

Neusklađenost (razlika) između stavki koje se odnose na pojedinu stranu valutu u aktivi i pasivi bilance i izvanbilance, predstavlja otvorenu deviznu poziciju (duga ili kratka) koja se može kretati samo u granicama minimalnih propisanih ograničenja obračunatih u odnosu na visinu temeljnog kapitala banke.²⁷

U cilju praćenja poštivanja propisanih ograničenja banke dnevno izvješćuju FBA. Na temelju kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvješća, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. prosinca 2006. godine na razini bankovnog sustava u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 20,8% ili 2,4 milijardi KM (na kraju 2005. godine 26,5% ili 2,48 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drukčija, jer je učešće obveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 53,5% ili 6,2 milijardi KM (na kraju 2005. godine 55,7% ili 5,2 milijarde KM).

U sljedećoj tablici daje se struktura i trend finansijske aktive i obveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu²⁸ i ukupno:

---

²⁷ Člankom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% temeljnog kapitala, a za ostale valute do 20%, i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

²⁸ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

Tablica 34: Devizna usklađenost financijske aktive i obveza (EURO i ukupno)
-u milijunima KM-

Opis	31.12.2005.				31.12.2006.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I Financijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	1.217	23,8	1.706	30,0	1.335	21,5	1.876	27,2	110	110
2. Krediti	598	11,7	653	11,5	325	5,2	376	5,5	54	58
3. Krediti s val. klauzulom	3.198	62,5	3.203	56,3	4.434	71,4	4.507	65,3	139	141
4. Ostalo	105	2,0	124	2,2	117	1,9	138	2,0	111	111
Ukupno (1+2+3+4)	5.118	100,0	5.686	100,0	6.211	100,0	6.897	100,0	121	121
<i>II Financijske obveze</i>										
1. Depoziti	3.447	70,9	3.956	73,1	3.951	68,5	4.576	71,1	115	116
2. Uzeti krediti	1.052	21,7	1.093	20,1	1.327	23,0	1.362	21,1	126	125
3. Dep. i kred. s val. klauz.	190	3,9	190	3,5	284	4,9	284	4,4	149	149
4. ostalo	170	3,5	176	3,3	208	3,6	218	3,4	122	124
Ukupno (1+2+3+4)	4.859	100,0	5.415	100,0	5.770	100,0	6.440	100,0	119	119
<i>III Izvanbilanca</i>										
1. Aktiva	11		13		16		20		145	154
2. Pasiva	196		197		377		380		192	193
<i>IV .Pozicija</i>										
Duga (iznos)	74		86		79		97			
%	8,2%		9,6%		7,30%		8,9%			
Kratka										
%										
Dopuštena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dopuštene	21,8%		20,4%		22,7%		21,10%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u financijskoj aktivi²⁹ dominantno je učešće EURO, s tim da je u 2006. godini smanjeno za tri indeksna poena i iznosi 74% ili 1,8 milijardi KM (na kraju 2005. godine 77% ili 1,9 milijardi KM), a u obvezama je ostalo isto kao na kraju 2005. godine (89%) i pored povećanja iznosa s 4,7 milijardi KM na 5,5 milijardi KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kredit) i obveza³⁰, koji je posebno značajan u aktivi³¹. Od ukupne financijske aktive krediti ugovoreni s valutnom klauzulom čine najveći dio (65,3% ili 4,5 milijardi KM), dok se na ostale devizne stavke odnosi 34,7% ili 2,4 milijarde KM, i to na stavke u EURO 25,8% ili 1,8 milijardi KM, a ostale valute 8,9% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2005. godine krediti ugovoreni s valutnom klauzulom u iznosu od 3,2 milijarde KM su imali učešće od 56%, a ostale stavke u EURO 34% ili 1,9 milijardi KM). Od ukupnih neto kredita 69% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom u EURO.

Na drugoj strani struktura financijskih obveza uvjetuje i određuje strukturu stavki financijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U obvezama najveće učešće od 85% ili 5,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obveza minimalan i iznosi 4,4% ili 284 tisuće KM (na kraju 2005. godine učešće obveza u EURO bilo je 86% ili 4,7 milijardi KM, a indeksiranih obveza 3,5% ili 190 tisuća KM). Treba istaknuti kako je

²⁹ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio financijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, fin. aktiva se iskazuje po neto principu (umanjena za rezerve za kreditne gubitke).

³⁰ U cilju zaštite od promjena deviznog tečaja, banke ugovaraju određene stavke aktive (kredit) i obveza s valutnom klauzulom (propisom je dopuštena samo dvosmjerna valutna klauzula).

³¹ Financijska aktiva koja uključuje stavke u stranoj valuti denominirane u KM i kredite s val. klauzulom.

2006. godini zapažen sporiji (bilo usporeniji) trend povećanja deviznih depozita i kredita kao izvora za devizne plasmane.

Promatrano po bankama i ukupno na razini bankovnog sustava FBiH može se konstatirati kako se izloženost banaka i sustava FX riziku tijekom 2006. kretala u okviru propisanih ograničenja, i u odnosu na 2005. godinu je poboljšana, čemu je doprinijelo, između ostalog, i povećanje temeljnog kapitala od 22%, kao parametra u odnosu na koji se izračunava usklađenost devizne pozicije.

S 31. prosincem 2006. godine dugu deviznu poziciju imalo je 18 banaka, a kratku pet, tako da je na razini sustava iskazana duga devizna pozicija od 8,9% temeljnog kapitala banaka, što je za 21,1% manje od dopuštene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 7,3% pri čemu su stavke financijske aktive bile veće od financijskih obveza (duga pozicija).

Iako u uvjetima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su se pridržavati propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

ZAKLJUČAK

Nakon što je konsolidacija i stabilizacija bankarskog sektora Federacije BiH dostigla zavidnu razinu, naredne aktivnosti trebaju biti usmjerene na daljnji napredak i razvoj sustava. To pretpostavlja neprekidan angažman svih dijelova sustava, zakonodavnih i izvršnih vlasti kako bi se osiguralo stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta što bi poticajno djelovalo na banke i povratno, na gospodarstvo.

Za ostvarenje ovakvih ciljeva neophodno je dalje angažiranje institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankovnog nadzora na razini države;
- završetku procesa privatizacije dvije državne banke;
- iniciranju ubrzanja procesa izbora članova Upravnog odbora i menadžmenta FBA;
- zaokruživanje i dogradnja regulative za financijski sektor, koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje mikrokreditnih organizacija, osiguravajućih društava, pretvorba Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo u Razvojnu banku, poduzeća koja se bave lizingom itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru kako bi se dostigla razina ostvarena u monetarnom i bankarskom sektoru;
- na temelju dokumentiranih materijala stručno i profesionalno obrađenih u Udruzi banaka BiH, a putem Ministarstva financija Federacije BiH, neophodno je ubrzano raditi na:
  - kontinuiranom dograđivanju zakonske regulative za bankarski sektor i financijski sustav polazeći od Bazelskih principa i Europskih bankarskih direktiva
  - uspostavljanju posebnih sudskih odjela za gospodarstvo
  - uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga
  - donošenju zakona o zaštiti povjeritelja i potpune odgovornosti dužnika
  - donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu.

Agencija za bankarstvo FBiH će u narednom razdoblju:

- nastaviti kontinuiran nadzor banaka off site i on site kontrolama, s težištem na ograničenim-ciljanim kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bančinog poslovanja, s ciljem da nadzor bude efikasniji i u tom smislu:
  - nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma i unapređivati suradnju s drugim nadzornim i kontrolnim institucijama;
  - i dalje inzistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe natprosječan rast aktive;
  - kontinuirano nastaviti nadzirati banke u kojima je koncentriran veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata;
  - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa i Europskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Europskoj uniji,
  - održati kontinuitet kontrole platnog prometa;
  - uspostavljati i širiti suradnju sa autoritetima nadzora u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru FBiH, kao i s drugim zemljama u cilju što djelotvornijeg nadzora;
  - unapređivati suradnju s Udrugom banaka po svim segmentima bankarskog poslovanja, organiziranje savjetovanja i pružanje stručne pomoći u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, itd;
- kontinuirano operativno usavršavanje informacijskog sistema koji će omogućiti rano upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
- nastaviti stalnu izobrazbu i stručno osposobljavanje kadrova;
- završiti proces preostalih privremenih uprava i ubrzati postupak likvidacija na osnoviu zaključka Upravnog odbora od 29. ožujka 2006. godine.

Kao najvažniji dio sustava, banke bi trebale koncentrirati aktivnosti na:

- daljnje kapitalno jačanje, razmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, solventnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, sukladno zakonu i podzakonskim aktima;
- jačanje internih kontrola i internih revizija koje će biti potpuno neovisne u radu;
- stalno unapređivati i surađivati s Udrugom banaka po pitanju stručnog osposobljavanja, izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i aktivno uključivanje u formiranju jedinstvenog registra neurednih dužnika-pravnih i fizičkih osoba;
- redovito i ažurno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinstvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

P R I L O Z I

PRILOG 1.....	Osnovni podatci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Temeljna (Bazelska) načela za efektivan nadzor banaka i njihova primjena u Federaciji BiH
PRILOG 3.....	Zakonski okviri za rad Agencije za bankarstvo F BiH i banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Bilanca stanja banaka po shemi FBA
PRILOG 5.....	Štednja stanovništva u bankama F BiH
PRILOG 6.....	Izvještaj o kretanju aktive bilance i izvanbilančnih rizičnih stavki
PRILOG 7.....	Bilanca prihoda i rashoda banaka
PRILOG 8.....	Izvešće o stanju i adekvatnosti kapitala
PRILOG 9.....	Podatci o zaposlenim u bankama F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.12.2006.						
Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor	Vlasništvo
1	ABS BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trampina 12/VI	277-060, 277-061	ZUKIĆ ADNAN	privatna
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	275-130	AMER BUKVIĆ	privatna
3	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	663-500, 472-487	HAMID PRŠEŠ	većinski državna
4	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	Mostar	Kneza Domagoja bb	036/320-555,324-346,	Privr. upravitelj - Stjepan Jovčić - 19.12.2006.	privatna
5	HVB CENTRAL PROFIT BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zelenih beretki 24	533-433; 533-688, 531-006,	ALEXANDER ZSOLNAI	privatna
6	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-444, 444-445, 444-400	PETAR JURČIĆ	privatna
7	INVESTICIJSKA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Paromlinska bb	230-390; 277-900; 277-902	privr. upravitelj - Miralem Babajić - 14.06.2006.	državna
8	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1	032 / 401-915, 401-850	ENIS CRNALIĆ	privatna
9	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V KLADUŠA	V. Kladaša	Ibrahima Mržljaka 3.	037/772-416, 771-654, 771-253	HASAN PORČIĆ	privatna
10	LT GOSPODARSKA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Ferhadija 11	667-688; 670-660, 444-605	DRAGO BILANDŽIJA	privatna
11	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/251-200, 251-576, 251-197,	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ	privatna
12	POŠTANSKA BANKA BiH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Branilaca Sarajeva 20/XI	212-993, 210-007	Privr. upravitelj - Čamil Klepo - 16.10.2006.	državna
13	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	277-700, 277-707, 277-718	Privr. upravitelj - Maruf Bumazović - 17.07.2006.	privatna
14	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	250-950, 232-172; 232-173	PETER MOELDERS	privatna
15	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Danijela Ozme 3	440-272; 442-964; 214-900;	EDIN MUFTIĆ	privatna
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Ferhadija 29	440-040, 440-062, 440-573	OZNUR OZENIS	privatna
17	UNA BANKA dd - BIHAĆ	Bihac	Bosanska 25	037 / 322-400, 322-402	Privr. upravitelj - Stjepan Blagović - 01.05.2005.	državna
18	UNICREDIT ZAGREBAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb	036/312-112,312-121,312-167,	BERISLAV KUTLE	privatna
19	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	219-471, 219-472, 219-473	ESAD BEKTEŠEVIĆ	državna
20	UPI BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	497-500, 497-555, 497-572(fax)	MIRSAD LETIĆ	privatna
21	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	280-102	AMIR RIZVANOVIĆ	privatna
22	VABA BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska 5.	033/205-264; fax: 033/656-316	STJEPAN KOLOVRAT	privatna
23	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	295-601, 295-600, 295-603	REINHOLD KOLLAND	privatna

PRILOG 1-A

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.03.2007.					
Br.	BANKA	Adresa		Telefon	Direktor
1	ABS BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trampina 12/VI	033/277-060, fax:667-674	ZUKIĆ ADNAN
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb	033/275-100, fax:472-159	AMER BUKVIĆ
3	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18	033/663-500, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
4	HERCEGOVAČKA BANKA dd MOSTAR	Mostar	Kneza Domagoja bb.	036/332-901, fax:332-908	Privr. upravitelj - Stjepan Jovičić - 19.12.2006.
5	HVB CENTRAL PROFIT BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Zelenih beretki 24	033/533-688, fax:532-319	ALEXANDER ZSOLNAI
6	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b	036/444-200, fax:444-235	PETAR JURČIĆ
7	INVESTICIJSKA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Paromlinska bb	033/277-900, fax:668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
8	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENIC	Zenica	Trg B&H 1	032/401-804, fax:246-187	ENIS CRNALIĆ
9	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3.	037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
10	LT GOSPODARSKA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Ferhadija 11	033/444-605, fax:665-457	DRAGO BILANDŽIJA
11	NLB TUZLANSKA BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34	035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
12	POŠTANSKA BANKA BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Branilaca Sarajeva 20/XI	033/212-993, fax:210-007	Privr. upravitelj - Čamil Klepo - 16.10.2006.
13	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6	033/277-700, fax:277-798	Privr. upravitelj - Maruf Burnazović - 17.07.2006.
14	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Emerika Bluma 8.	033/250-950, fax:250-971	PETER MÖLDERS
15	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Danijela Ozme 3	033/287-100, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
16	TURKISH ZIRAAT BANK BOSNIA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Ferhadija 29	033/254-050, fax: 254-051	KENAN BOZKURT
17	UNA BANKA dd - BIHAĆ	Bihać	Bosanska 25	037/322-400, fax: 322-331	Privr. upravitelj - Stjepan Blagović - 01.05.2005.
18	UNICREDIT ZAGREBAČKA BANKA dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinec bb	036/312-121, fax:312-123	BERISLAV KUTLE
19	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6	033/561-000, fax: 201-567	ESAD BEKTEŠEVIĆ
20	UPI BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a.	033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
21	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13.	033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
22	VABA BANKA d.d. - SARAJEVO	Sarajevo	Kolodvorska 5.	033/251-620; fax: 205-257	ISMET KUMALIĆ
23	VOLKSBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1	033/295-601, fax:295-603	REINHOLD KOLLAND

TEMELJNA (BAZELSKA) NAČELA ZA EFEKTIVAN NADZOR BANAKA I NJIHOVA PRIMJENA U FEDERACIJI BiH

Preduvjeti za efektivni nadzor

Načelo 1: *Djelotvoran sustav nadzora banaka će imati jasne odgovornosti i ciljeve za svaku agenciju uključenu u nadzor banaka. Svaka takva agencija treba imati radnu neovisnost i adekvatna sredstva. Neophodan je i odgovarajući zakonski okvir za nadzor banaka, uključujući odluke vezane za odobrenja bankarskim organizacijama i njihov stalni nadzor; ovlasti da se osigura poštivanje zakona kao i briga o sigurnosti i solidnosti i zakonska zaštita nadglednika. Treba osigurati i aranžmane za razmjenu informacija među nadglednicima i zaštitu povjerljivosti takvih informacija.*

Primjena: Regulativa u FBiH usklađena je i primjenjivana u duhu ovoga načela. Nadzor ima jasno određenu ulogu i dužnosti. Zakonski okvir omogućio je postojanje neovisne i samofinancirajuće Agencije. Potpuna usuglašenost s Bazelskim načelima postignuta je tijekom 2002. godine kada je Visoki predstavnik donio Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o Agenciji za bankarstvo FBiH kojim je reguliran "ograničeni imunitet" FBA, njezinog Upravnog odbora i njezinih zaposlenika. Početkom 2003. godine počela je primjena Izmjena i dopuna Zakona o bankama (usvojenih u kolovozu 2002.), uključujući cjelokupnu podzakonsku regulativu koju je pripremila i donijela Agencija poštujući u potpunosti Bazelska načela i Europske direktive.

Izdavanje odobrenja i vlasničke strukture

Načelo 2: *Jasno moraju biti definirane aktivnosti odobrene institucijama kao što su banke koje imaju licenciju i koje su predmetom nadzora, a uporaba riječi "banka" u nazivu treba biti kontrolirana koliko je to moguće.*

Primjena: Aktivnosti banaka i ograničenja upotrebe riječi "banka" definirani su Zakonom o bankama. Regulativa u potpunosti usklađena s ovim načelom.

Načelo 3: *Tijelo ovlašteno za izdavanje odobrenja (licencija) mora uspostaviti kriterije i odbaciti zahtjeve institucija koje ne zadovoljavaju te kriterije. U procesu izdavanja odobrenja neophodno je, kao minimum, ustanoviti ocjenu vlasničke strukture bankarske organizacije, članova uprave, operativnog plana i interne kontrole, projekcije financijskog stanja, uključujući kapitalnu osnovu. Kada je predloženi vlasnik ili matična organizacija inozemna, neophodno je dobiti prethodni pristanak iz zemlje podrijetla.*

Primjena: U skladu sa Zakonom o bankama, FBA ima pravo uspostavljanja kriterija i odbijanja zahtjeva za osnivanje banaka. Donijela je Uputu za licenciranje i druge suglasnosti Agencije za bankarstvo Federacije Bosne i Hercegovine. Uputa je u potpunosti usuglašena s ovim načelom i dosljedno se primjenjuje.

***Načelo 4:** Nadglednici banaka moraju imati ovlasti da ispituju i odbiju bilo kakav prijedlog da se izvrši transfer značajnog vlasničkog udjela ili većinskog učešća u postojećim bankama na druge (nove) osobe.*

Primjena: U bankarskom sektoru FBiH načelo se u cjelini poštuje i primjenjuje. Prema Zakonu, značajno vlasničko pravo u banci preko 10, 33, 50 i 66,7 % ne može se steći ili povećati bez odobrenja FBA, koja ima dovoljne ovlasti i utvrdila je procedure potrebne za provođenje Zakona i načela što je normirano i posebnom Uputom koja se striktno primjenjuje.

***Načelo 5:** Nadglednici banaka moraju imati ovlasti da postavljaju kriterije za preispitivanje velikih akvizicija i investicija od strane banaka te da osiguraju da podružnice ili strukture banke ne izlože banku nepotrebnom riziku ili da ne ugroze efikasni nadzor.*

Primjena: Zakonom o bankama i odlukama FBA načelo je razrađeno, a regulativa i praksa usklađeni s njim.

Opreznosni propisi i zahtjevi

***Načelo 6:** Nadglednici banaka moraju postaviti razuman, odgovarajući minimum obveznog adekvatnog kapitala za sve banke. Taj zahtjev mora odražavati rizike koje banke preuzimaju i mora definirati komponente kapitala, imajući na umu njihovu sposobnost da apsorbiraju gubitke. Za banke koje su aktivne na međunarodnom polju ovaj obvezni kapital ne smije biti manji od onog koji je utvrđen Bazelskim aktom o kapitalu i amandmanima na taj dokument.*

Primjena: Zakonom i Odlukom FBA o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka definirane su komponente kapitala i način kako se njime upravlja. Zahtjevi su konzistentni s Bazelskim načelima i odgovarajućom Europskom direktivom, s tim što su od tržišnih rizika za daljnju dogradnju ostali kamatni i cjenovni rizik. U okviru tržišnog rizika posebna pažnja je posvećena reguliranju deviznog rizika. U tijeku su aktivnosti na nadogradnji regulative kako bi se načelo, u cjelini, ispunilo.

***Načelo 7:** Esencijalni dio bilo kojeg sustava nadzora jeste procjena politika, prakse i procedura vezanih za davanje kredita i investiranje, te aktivno upravljanje kreditnim i investicijskim portfeljima.*

Primjena: Polazeći od kolaterala kao ključnog elementa, Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive i Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije, koje je donijela FBA, najkompleksniji su propisi kojima je detaljno razrađena klasifikacija aktive. Ovim odlukama banke se obvezuju na reviziju svih područja rizika. Međutim, uočena je pojava da u pojedinim bankama interni revizori nisu neovisni u radu (pod utjecajem su članova nadzornih odbora ili rukovodstva banke) pa u nekim slučajevima banke imaju dobre politike, ali ih ne poštuju. Dešava se da i eksterne revizorske kuće ne obave korektno svoj posao. Iako postoje dobri regulacijski okviri za procjenu kreditnog i investicijskog rizika, javljaju se sporadični problemi u njihovom poštivanju. Može se reći da je praksa većim dijelom usklađena s načelom 7. FBA će i dalje pratiti rad internih kontrola i eksternih revizora i, po potrebi, poduzimati odgovarajuće mjere.

***Načelo 8:** Nadglednici banaka moraju biti uvjereni da su banke uspostavile i da slijede adekvatne politike, prakse i procedure za procjenu kvalitete aktive i da adekvatno usklađuju kreditne gubitke i rezerve za njih.*

Primjena: Regulacijski okviri za adekvatne politike, prakse i procedure usklađeni su s načelom. U ostvarenju: banke ne slijede uvijek i u potpunosti zakone i odluke. FBA je odlučno primjenjivala ovlasti i sankcionirala propuste što je donijelo značajno poboljšanje u ovim područjima. Aktivnosti će biti kontinuirano nastavljene do potpune primjene načela.

Načelo 9: Nadglednici banaka moraju biti uvjereni da banke imaju sustave za informiranje uprave i rukovodstva koji im omogućavaju da identificiraju koncentracije unutar portfelja. Nadglednici moraju uspostaviti oprezne limite kako bi ograničili izlaganje banke pojedinačnim dužnicima ili grupama povezanih dužnika.

Primjena: Odluka FBA o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika detaljno propisuje ograničenja izloženosti kreditnom riziku i definira osobe povezane s bankom, polazeći od normi koje je utvrdio Zakon. Poštujući okvir koji je uspostavljen Zakonom, FBA je prihvatila inicijativu banaka i detaljnije razradila kriterije prema kojima se osobama povezanim s bankom smatraju pravne osobe koja posjeduju najmanje 5% ukupnog broja dionica banke, a povezanim osobama s dioničarima banke osobe koje su povezane s dioničarima koji imaju 5% ukupnog broja dionica banke. Time su precizirani limiti koje uspostavlja ovo načelo. FBA je inzistirala na primjeni Odluke, a rezultat je smanjenje kreditiranja osoba povezanih s bankom i osoba povezanih s dioničarima banke, odnosno smanjivanje rizika po ovoj osnovi.

Načelo 10: Kako bi se spriječile zlouporabe do kojih dolazi zbog kreditiranja povezanih osoba, nadglednici banaka moraju ustanoviti zahtjeve koji nalažu bankama da pri kreditiranju povezanih kompanija i pojedinaca poštuju propisana ograničenja, da se ovakvo kreditiranje efikasno nadzire, te da se poduzimaju i drugi koraci kako bi se kontrolirali ili smanjili ovakvi rizici.

Primjena: Primjena postojećih odredaba Zakona i propisa FBA je dovoljna da se spriječe zlouporabe u kreditiranju povezanih lica. U pravilu, takve situacije završavale su privremenom upravom, likvidacijom ili stečajem banaka. Da bi se osigurala potpuna usklađenost pojačana je kontrola banaka kod kojih je ova pojava bila prisutna.

Načelo 11: Nadglednici banaka moraju biti uvjereni da banke imaju adekvatne politike i procedure za identifikaciju, nadzor i kontrolu rizika zemlje i rizika transfera u aktivnostima međunarodnog kreditiranja i investicija te za održavanje odgovarajućih rezervi za ove rizike.

Primjena: Iako Zakon o bankama ne navodi detaljno što je to rizik zemlje, u Odluci FBA o minimumu standarda za upravljanje deviznim rizikom uvedeno je odgovarajuće ograničenje. Ne postoji redovni proces za procjenu rizika zemlje. Iako, za sada, u Federaciji nema banaka koje u značajnijem obujmu plasiraju kredite ili ulažu izvan zemlje, FBA postupno stvara odgovarajuće regulative za budućnost.

Načelo 12: Nadglednici banaka moraju biti uvjereni kako su banke uspostavile sustav koji točno mjeri, nadzire i adekvatno kontrolira tržišne rizike. Nadglednici trebaju imati ovlasti da nameću određena ograničenja i/ili određene zahtjeve za kapitalom kod izloženosti tržišnom riziku, kada je to opravdano.

Primjena. Izmjenama i dopunama Zakona o bankama i odgovarajućom Odlukom FBA otvorena je mogućnost uvođenja određenih ograničenja kao i postavljanje oštrijih zahtjeva za kapital kada se ocijeni da to zahtjeva razina izloženosti rizicima. Treba uzeti u obzir da je naše financijsko tržište tek u začetku pa ne postoje eksplicitni zahtjevi da banke kreiraju politike i procedure vezano za poslovanje vrijednosnim papirima i financijskim derivatima. FBA radi na dodatnoj regulativi, uključujući neophodnu izobrazbu kadrova kako bi se moglo odgovoriti izazovima koje će donijeti razvoj financijskog tržišta.

***Načelo 13:** Nadglednici banaka moraju biti uvjereni da banke imaju sveobuhvatne procedure upravljanja rizikom (uključujući odgovarajući nadzor od strane odbora i viših direktora) kako bi identificirale, mjerile i kontrolirale sve druge bitne rizike i, kada je to potrebno, držale kapital za te rizike.*

Primjena: U bankovnom sustavu dominirali su tradicionalni rizici pa se FBA, prije svega, bavila kreditnim rizikom. Gubitci, međutim, mogu nastati i u netradicionalnim područjima što je s razvojem bankarstva sve prisutnije (tržišni rizici, pranje novca itd.). FBA je donijela odgovarajuće propise za borbu protiv pranja novca i financiranja terorizma u skladu s Bazelskim i preporukama FATF-a. Inzistirat će se na upravljanju rizikom u svim područjima djelovanja institucija pod nadzorom, a FBA će nastaviti kontinuirano dograđivati regulative u skladu s Europskim direktivama. Pored već reguliranih, temeljnog i dopunskog, zahtijevat će se i treća kategorija kapitala koja je vezana za tržišne rizike.

***Načelo 14:** Nadglednici banaka moraju biti uvjereni da banke imaju interne kontrole adekvatne prirodi i stupnju njihovog poslovanja. Ove kontrole trebaju uključiti: jasne aranžmane za prijenos ovlasti i odgovornosti; odvajanje od funkcija koje stvaraju obveze za banku, isplaćivanja bankovnih sredstava i računovodstva aktive i pasive; usklađivanje ovih procesa; sigurno čuvanje imovine i odgovarajuća neovisna interna ili eksterna revizija i funkcije usklađenosti kako bi se testiralo praćenje ovih kontrola kao i primjenjivanje zakona i propisa.*

Primjena: Interna kontrola i revizija funkcionira u svim bankama, ali još uvijek ta funkcija nije na optimalnoj razini. Sukladno Zakonu, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima interne kontrole u bankama i Odluku o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama. FBA prati primjenu ovih odluka i poduzima odgovarajuće mjere.

***Načelo 15:** Nadglednici banaka moraju odrediti da banke imaju adekvatne politike, prakse i procedure, uključujući striktna pravila “poznavanja komitenta”, koji trebaju promovirati visoke profesionalne i etičke standarde u financijskom sektoru i spriječiti namjerno ili nenamjerno iskorištavanje banke od strane kriminalnih faktora.*

Primjena: Odlukom o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranja terorizma, FBA je uvela obvezu primjene pravila “poznavanja komitenta”. Banke primjenjuju ovu Odluku, a kontrolori FBA su uključeni u stalnu izobrazbu za otkrivanje financijskog kriminala. Suradnja s drugim institucijama je unaprijeđena, ostvareni su i konkretni uspjesi, izrečene kaznene mjere, poboljšano preventivno djelovanje, izmjenama odgovarajućih zakona pranje novca se smatra kaznenim djelom. U tijeku je priprema izmjena zakona kojom će se ova oblast mnogo bolje urediti i u cjelini uskladiti s Europskom direktivom.

Metoda stalnog nadzora banaka

Načelo 16: *Djelotvoran sustav nadzora banaka treba se sastojati od određenih oblika nadzora na licu mjesta (on – site) i na osnovi izvještaja (off – site).*

Primjena: Od osnivanja FBA prisutne su obje forme nadzora (on – site i off – site) koje djeluju koordinirano. FBA je razradila procedure za procjenu rizika u bankama koji su potpuno u skladu s ovim načelom, a sukladno svjetskim standardima pripremljen je i poseban priručnik, “vodič” za on-site kontrole.

Načelo 17: *Nadglednici banaka moraju redovito održavati kontakte s rukovodstvom banke i dobro poznavati funkcioniranje institucije.*

Primjena: FBA održava kontakte s bankama. Osnivanje Udruge banaka otvorilo je mogućnost efikasnije i kvalitetnije komunikacije. Na žalost, FBA je bila preokupirana naslijeđenim problemima pa je u proteklom razdoblju bila pretežno angažirana na provođenju privremenih uprava, praćenju realizacije izdanih naloga, procesima likvidacije i sl. Smanjenje broja banaka, odnosno “eliminiranje” iz sustava problematičnih institucija osigurava bitan preduvjet za punu primjenu ovoga načela.

Načelo 18: *Nadglednici banaka moraju imati instrumente za prikupljanje, pregled i analiziranje izvješća i statističkih podataka banaka na pojedinačnim i konsolidiranim osnovama.*

Primjena: Izuzev za oblast kontrole konsolidiranih bilanci, informacije koje prikuplja FBA su dovoljne i potpune. U prvom polugodištu 2004. godine ovo će biti u potpunosti riješeno uvođenjem i primjenom novog sistema AOP-a.

Načelo 19: *Nadglednici banaka moraju imati mogućnost neovisnog utvrđivanja valjanosti informacija, bilo provjerom na licu mjesta bilo korištenjem vanjskih revizora.*

Primjena: Nema nikakvih zapreka za potpuno ostvarenje ovoga načela. FBA može obavljati provjere u potpunosti i to čini značajan dio njezinih aktivnosti. Neophodno je nastaviti s promoviranjem međunarodnih računovodstvenih i revizorskih standarda kako bi se i time otklonile devijacije i netočnosti u izvješćima banaka, unificirala izvješća i eksterne revizorske kuće obvezale na njihovu primjenu.

Načelo 20: *Bitan element nadzora banaka je sposobnost nadglednika da nadzire bankarsku grupaciju na konsolidiranoj osnovi.*

Primjena: Ovo pitanje postaje aktualno i u našem bankovnom sustavu. Pripreme za donošenje odgovarajuće regulative su u tijeku i ovo će se načelo primijeniti na adekvatan način.

Neophodne informacije

Načelo 21: *Nadglednici banaka moraju biti uvjereni kako banka vodi odgovarajuće evidencije sukladno načelima i pravilima knjigovodstva, što će im omogućiti da imaju uvid u financijsko stanje banke i profitabilnost njezinog poslovanja. Banka treba redovito objavljivati financijska izvješća koja odražavaju njezino realno stanje.*

Primjena: Prema važećim zakonskim odredbama banke su obvezne da u medijima objavljuju u skraćenom obliku izvješće vanjskog revizora o godišnjem financijskom iskazu i nerevidirane polugodišnje financijske iskaze. Banke poštuju ovu obvezu čime je bitno unaprijeđena transparentnost bankarskog sektora koja će za rezultat imati daljnje jačanje financijske discipline i učvršćivanje povjerenja u banke.

Službene ovlasti nadglednika

Načelo 22: *Nadglednici banaka moraju imati na raspolaganju adekvatne mjere nadzora za pravovremene korektivne akcije kada banke propuste ispuniti opreznosne zahtjeve (kao što su minimalne stope adekvatnosti kapitala), kada postoje prekršaji propisa ili kada su deponenti ugroženi na bilo koji način. U ekstremnim okolnostima ovo podrazumijeva i mogućnost oduzimanja bankarskog odobrenja ili preporuku za njezino ukidanje.*

Primjena: FBA su Zakonom dane neophodne ovlasti. Težište aktivnosti trebalo bi pomjeriti na “proaktivan” pristup čime bi se pokušale preduhitriti krizne situacije koje, prema iskustvima iz svijeta, nije moguće u cjelini izbjeći, bez obzira na frekvenciju i kvalitetu nadzora.

Bankarstvo preko granica

Načelo 23: *Nadglednici banaka moraju provoditi globalni konsolidirani nadzor svojih međunarodno aktivnih bankarskih organizacija, adekvatno ih nadzirući i primjenjujući opreznosne norme na sve aspekte poslovanja ovih bankarskih organizacija širom svijeta, a prije svega na njihove ispostave u inozemstvu, zajednička ulaganja u supsidijarne osobe.*

Načelo 24: *Ključna komponenta konsolidiranog nadzora je uspostavljanje kontakta i razmjene informacija s drugim uključenim osobama koje obavljaju nadzor, prije svega tijelima nadzora zemlje domaćina.*

Načelo 25: *Osobe koje obavljaju nadzor u bankama moraju zahtijevati da lokalne operacije stranih banaka budu izvedene uz postizanje istih visokih standarda koji vrijede za domaće institucije i mora postojati ovlast za razmjenu neophodnih informacija sa nadglednicima iz zemlje podrijetla strane banke s ciljem obavljanja konsolidiranog nadzora.*

Primjena: U Federaciji BiH još nema stvarno “međunarodno aktivnih” bankarskih institucija, ali se u narednom razdoblju može očekivati ekspanzija nekih banaka na tržišta u susjedstvu. Načela su, za sada, neprimjenjiva. Na primjeni su poduzete prethodne aktivnosti: s Bankom Slovenije i Hrvatskom narodnom bankom su potpisani memorandumi o suradnji, a slični dokumenti pripremaju se s nadležnim institucijama za nadzor iz Austrije, Turske i Italije. Razmjena informacija je dogovorena s Bankom Slovenije i Hrvatskom narodnom bankom, a sličan aranžman predstoji i s drugim zemljama iz kojih su stigli ulagači u bankarski sektor Federacije BiH.

**ZAKONSKI OKVIR ZA RAD AGENCIJE ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BIH I
BANAKA U FEDERACIJI BIH****Zakoni BiH**

1. Zakon o Centralnoj banci BiH ("Službeni glasnik BiH", br. 1/97, 29/02, 8/03, 13/03, 14/03, 9/05, 76/06),
2. Zakon o upravnom postupku ("Službeni glasnik BiH", br. 29/02 i 12/04);
3. Zakon o sudu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 29/00, 16/02, 24/02, 3/02, 37/03, 4/04 i 9/04);
4. Zakon o sukobu interesa u institucijama vlasti Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 16/02 i 12/04);
5. Zakon o prekršajima Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 20/04);
6. Zaključak o autentičnom tumačenju zakona, drugih propisa i općih akata ("Službeni glasnik BiH", br. 24/04);
7. Zakon o kaznenom postupku Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 36/03, 26/04 i 76/06);
8. Okvirni zakon o zalozima ("Službeni glasnik BiH", br. 27/04 i 54/04);
9. Zakon o sprječavanju pranja novca ("Službeni glasnik BiH", br. 29/04);
10. Zakon o tužiteljstvu Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/03, 9/04 i 35/04);
11. Zakon o parničnom postupku pred Sudom Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br.36/04);
12. Zakon o parničnom postupku («Službeni glasnik BiH», broj: 53/03);
13. Zakon o postupku medijacije ("Službeni glasnik BiH", br. 37/04);
14. Zakon o računovodstvu i reviziji Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 42/04);
15. Zakon o osiguranju depozita u BiH («Službeni glasnik BiH», broj: 20/02, 18/05);
16. Zakon o privremenom odgađanju od izvršenja potraživanja na osnovi izvršnih odluka na teret proračuna institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obveza Bosne i Hercegovine ("Službeni glasnik BiH", br. 43/03 i 43/04);
17. Zakon o riznici institucija BiH («Službeni glasnik BiH», broj 27/00);
18. Zakon o javnim nabavama BiH («Službeni glasnik BiH», broj: 49/04, 19/05, 52/05, 24/06 i 70/06);
19. Zakon o zaštiti potrošača u BiH («Službeni glasnik BiH», broj: 25/06);
20. Zakon o izmirenju obveza po računima stare devizne štednje («Službeni glasnik BiH», broj: 28/06 i 76/06);
21. Odluka o jedinstvenom registru transakcijskih računa u Bosni i Hercegovini ("Službeni glasnik BiH", br. 28/04);

Zakoni F BiH

1. Zakon o Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj 9/96, 27/98, 20/00, 45/00, 58/02, 13/03, 19/03, 47/06, 59/06)
2. Zakon o bankama ("Službene novine F BiH", broj 39/98,32/00, 48/01, 27/02, 41/02, 58/02, 13/03, 19/03 i 28/03)

3. Zakon o finansijskom poslovanju ("Službene novine F BiH", broj 2/95, 14/97, 13/00 i 29/00),
4. Zakon o deviznom poslovanju ("Službene novine F BiH", broj 35/98),
5. Zakon o vrijednosnim papirima ("Službene novine F BiH", broj 39/98 i 36/99),
6. Zakon o registru vrijednosnih papira ("Službene novine F BiH", broj 39/98 i 36/99),
7. Zakon o Komisiji za vrijednosne papire ("Službene novine F BiH", broj 39/98 i 36/99),
8. Zakon o mjenici ("Službene novine F BiH", broj 32/00, 28/03)
9. Zakon o čeku ("Službene novine F BiH", broj 32/00),
10. Zakon o platnim transakcijama ("Službene novine F BiH", broj 32/00, 28/03),
11. Zakon o obligacijskim odnosima ("Službene novine F BiH", broj: 29/03),
12. Zakon o gospodarskim društvima ("Službene novine F BiH", broj 23/99,45/00, 2/02, 6/02 – ispravka i 29/03, 68/05),
13. Zakon o stečajnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 29/03, 32/04, 42/06),
14. Zakon o likvidacijskom postupku ("Službene novine F BiH", broj:29/03),
15. Zakon o radu ("Službene novine F BiH", broj 43/99, 32/00 i 29/03),
16. Zakon o izvršnom postupku ("Službene novine F BiH", broj 32/03, 33/06, 39/06),
17. Zakon o parničnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 53/03 i 19/06),
18. Zakon o početnom bilanci stanja poduzeća i banaka ("Službene novine F BiH", broj: 12/98, 40/99, 47/06),
19. Zakon o postupku upisa pravnih osoba u sudski registar ("Službene novine F BiH", broj 4/00, 19/00, 49/00, 32/01, 58/01, 14/02, 19/03, 29/03 i 50/03).
20. Zakon o upravnom postupku ("Službene novine F BiH", broj: 2/98 i 48/99),
21. Zakon o prekršajima FBiH ("Službene novine F BiH", broj: 31/06, "Službene novine F BiH", broj: 9/96 i 29/00),
22. Zakon o Riznici u F BiH ("Službene novine F BiH", broj: 19/03)
23. Zakon o računovodstvu i reviziji u FBiH ("Službene novine F BiH", broj:32/05),
24. Zakon o konkurenciji («Službene novine FBiH», broj: 48/05)
25. Zakon o preuzimanju dioničkih društava («Službene novine Federacije BiH», broj 7/06),
26. Zakon o mikro kreditnim organizacijama ("Službene novine F BiH", broj. 59/06)

PODZAKONSKI AKTI KOJIMA SE REGULIRA RAD BANAKA

1. Odluka o nadzoru banaka i postupcima Agencije za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
2. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 18/03, 53/06),
3. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 54/04, 68/05),
4. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje koncentracijom rizika banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 6/03 ispr., 18/03, 64/03, 1/06),
5. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 12/04),
6. Odluka o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 31/03, 64/03, 54/04),
7. Odluka o minimalnim standardima aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i financiranju terorizma ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 18/04, 5/05, 13/05),

8. Odluka o izjavi o imovinskom stanju ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
9. Odluka o minimalnim standardima za poslovanje s osobama povezanim s bankom ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
10. Odluka o minimalnim standardima za dokumentiranje kreditnih aktivnosti banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
11. Odluka o minimalnim standardima sustava interne kontrole u bankama ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
12. Odluka o minimalnim standardima interne i eksterne revizije u bankama ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
13. Odluka o uvjetima kada se banka smatra nesolventnom ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
14. Odluka o postupku za utvrđivanje potraživanja i raspodjele aktive i pasive prilikom likvidacije banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
15. Odluka o formi izvješća koje banke dostavljaju Agenciji za bankarstvo Federacije BiH ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 18/03, 52/03, 64/03 ispr., 6/04, 14/04, 54/04, 5/05),
16. Odluka o izvješćivanju o nesolidnim komitentima koji se smatraju specijalnim kreditnim rizikom ("Službene novine F BiH", broj 3/03),
17. Odluka o minimumu obujma oblika i sadržaja programa i izvješća o ekonomsko-financijskoj reviziji banaka ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 64/03),
18. Kriteriji za interno rangiranje banaka od strane Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", broj 3/03, 6/03 ispr.),
19. Odluka o obračunu kamata i naknada za neaktivne račune ("Službene novine F BiH", broj 7/03),
20. Odluka o visini i uvjetima dodjele kredita zaposlenicima banke ("Službene novine F BiH", broj 7/03)
21. Odluka o minimalnim uvjetima koje banka treba ispuniti za obavljanje unutarnjeg platnog prometa ("Službene novine F BiH", broj 46/01),
22. Odluka o minimumu uvjeta za izdavanje odobrenja za obavljanje unutarnjeg platnog prometa podružnicama banaka sa sjedištem u Republici Srpskoj ("Službene novine F BiH", broj: 50/01)
23. Uputa za licenciranje i druge suglasnosti Agencije za bankarstvo F BiH ("Službene novine F BiH", broj 46/02, 18/03, 27/04).

BILANCA STANJA BANAKA U FBiH PO SHEMI FBA

AKTIVNA PODBILANCA

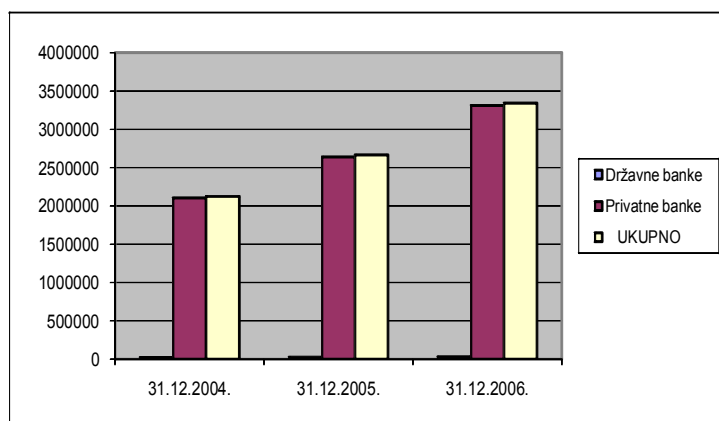
000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
A K T I V A				
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	2.859.489	3.533.700	4.287.723
1a	Gotov novac i nekamatonosni računi depozita	1.024.683	1.167.310	1.514.758
1b	Kamatonosni računi depozita	1.834.806	2.366.390	2.772.965
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	9.073	13.625	41.121
3.	Plasmani drugim bankama	81.624	68.811	105.390
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	4.422.539	5.545.077	6.820.154
4a	Kreditni	4.208.091	5.326.708	6.609.122
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	204	192	180
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	214.244	218.177	210.852
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospijeha	10.357	6.385	4.801
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	256.928	275.276	314.012
7.	Ostale nekretnine	42.261	31.361	27.659
8.	Investicije u nekonsolidirana povezana poduzeća	34.817	28.750	27.679
9.	Ostala aktiva	154.438	154.222	168.922
10.	MINUS:Rezerve za potencijalne gubitke	258.296	278.499	298.281
10a	Rezerve na stavke pozicije 4. Aktive	237.960	260.155	287.561
10b	Rezerve na pozicije Aktive osim pozicije 4.	20.336	18.344	10.720
11.	UKUPNA AKTIVA	7.613.230	9.378.708	11.499.180
O B V E Z E				
12.	Depoziti	5.602.238	6.864.048	8.379.322
12a	Kamatonosni depoziti	4.995.633	6.114.978	7.529.517
12b	Nekamatonosni depoziti	606.605	749.070	849.805
13.	Uzete pozajmice - dospjele obveze	10.667	8.308	7.802
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obveza			
13b	Stanje neizmirenih-pozvanih za plaćanje izvanbilančnih obveza	10.667	8.308	7.802
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	3.329	2.912	2.890
15.	Obveze prema vladi			
16.	Obveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	850.833	1.152.910	1.420.944
16a	sa preostalim rokom dospijeha do jedne godine	159.830	241.955	196.381
16b	sa preostalim rokom dospijeha preko jedne godine	691.003	910.955	1.224.563
17.	Subordinirani dugovi i subordinirane obveznice	84.262	132.429	145.079
18.	Ostale obveze	156.491	201.384	315.050
19.	UKUPNE OBVEZE	6.707.820	8.361.991	10.271.087
K A P I T A L				
20.	Trajne prioritetne dionice	23.729	26.280	30.180
21.	Obične dionice	737.407	773.205	858.610
22.	Emisijska ažia	20.721	29.975	71.130
22a	na trajne prioritetne dionice	532	532	8.332
22b	na obične dionice	20.189	29.443	62.798
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	79.967	130.440	172.581
24.	Tečajne razlike	0	0	0
25.	Ostali kapital	43.586	56.817	95.592
26.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	905.410	1.016.717	1.228.093
27.	UKUPNE OBVEZE I KAPITAL (19 +26)	7.613.230	9.378.708	11.499.180
PASIVNA I NEUTRALNA PODBILANCA		671.851	680.040	641.164
UKUPNA BILANČNA SUMA BANAKA		8.285.081	10.058.748	12.140.344

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA PO RAZDOBLJIMA

000 KM

	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
Državne banke	22.342	26.886	31.723
Privatne banke	2.105.167	2.638.391	3.308.413
UKUPNO	2.127.509	2.665.277	3.340.136

**KLASIFIKACIJA AKTIVE I IZVANBILANČNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.12.2006. godine**

- AKTIVNA BILANCA -

000 KM

Red. br.	STAVKE AKTIVE BILANCE I IZVANBILANCE	K L A S I F I K A C I J A					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	1.100.698	246.292	12.535	856		1.360.381
2.	Dugoročni krediti	4.513.954	569.547	100.504	64.912	4	5.248.921
3.	Ostali plasmani	46.545	681	361	152		47.739
4.	Obračunata kamata	28.482	7.754		1		36.237
5.	Dospjela potraživanja	82.921	33.826	25.717	64.255	1	206.720
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama	159	45	334	3.478	116	4.132
7.	Ostala aktiva	4.883.692	6.276	1.801	1.542	20	4.893.331
8.	STAVKE AKTIVE BILANCE UKUPNO:	10.656.451	864.421	141.252	135.196	141	11.797.461
9.	a) Platve garancije	203.169	46.964	894	62		251.089
	b) Činidbene garancije	360.066	86.146	152	239		446.603
10.	Nepokriveni akreditivi	90.037	16.332	299			106.668
11.	Neopozive kreditne obveze	961.572	54.232	3.418	332	16	1.019.570
12.	Ostale potencijalne obveze	1.750	1.300				3.050
13.	STAVKE IZVANBILANCE UKUPNO:	1.616.594	204.974	4.763	633	16	1.826.980
14.	UKUPNO STAVKE BILANCE I IZVANBILANCE (8 + 13)	12.273.045	1.069.395	146.015	135.829	157	13.624.441
15.	Opći kred.rizik i Potencijalni kred.gubitci (r.br.14 X % gubitaka)	150.516	78.917	36.339	76.940	141	342.853
16.	Već formirane Opće rezerve (A) i Posebne rezerve (B,C,D,E)	150.327	78.916	36.339	78.461	141	344.184
17.	VIŠE (MANJE) formiranih rezervi (R.br.16. - R.br.15.) + ili -	-189	-1	0	1.521	0	1.331

PRILOG 7

BILANCA USPJEHA

000 KM

ELEMENTI	OSTVARENO 31.12. 2005.		OSTVARENO 31.12.2006.		INDEX 4 : 2
	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	Iznos	učešće u ukupnom prihodu	
1	2	3	4	5	6
PRIHODI					
Prihod od kamata	516.999	87%	630.182	92%	122
Kamatni troškovi	177.570	30%	234.630	34%	132
Neto kamatni prihodi	339.429	57%	395.552	58%	117
Prihod od naknada i ostali operativni prihodi	254.014	43%	288.177	42%	113
UKUPNI PRIHOD	593.443	100%	683.729	100%	115
TROŠKOVI					
Rezerve za potencijalne gubitke	130.214	22%	141.745	21%	109
Troškovi plaća i doprinosa	166.621	28%	186.157	27%	112
Troškovi fiksne aktive i režije	97.232	16%	110.232	16%	113
Ostali troškovi	133.520	23%	147.890	22%	111
UKUPNI TROŠKOVI (bez kamata)	527.587	89%	586.024	86%	111
NETO PRIHOD PRIJE POREZA	65.856	11%	97.705	14%	148
Porez na prihod	5.125	1%	7.940	1%	
NETO PRIHOD	60.731	10%	89.765	13%	148

**USPOREDNI PREGLED O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA
AKTIVNA PODBILANCA**

u 000 KM

Poz.	O P I S	12./2004.	12./2005.	12./2006.
1	TEMELJNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	748.514	784.085	873.390
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisijskih ažia ostvarenih pri uplati dionica	20.721	29.975	71.130
1.4.	Opće zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	35.094	41.801	61.228
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvalitete aktive	32.789	49.583	86.990
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	57.912	76.939	93.543
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	907.580	994.933	1.198.831
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubitci preneseni iz prethodnih godina	41.640	34.741	62.603
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	12.100	26.376	6.397
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (rizičnih) dionica u posjedu banke	225		
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	37.240	41.424	40.105
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	91.205	102.541	109.105
1.	IZNOS TEMELJNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	816.375	892.392	1.089.726
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	297	2.850	2.850
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava	0	0	0
2.3.	Opće rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	94.580	119.163	150.327
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	42.139	43.423	84.982
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele	0	0	0
2.6.	Iznos subordiniranih dugova najviše 50% iznosa temeljnog kapitala	78.484	126.632	139.251
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa temeljnog kapitala	0	0	0
2.8.	Iznos stavki-obveza trajnog karaktera bez obveze za vraćanje	5.778	5.797	5.828
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	221.278	297.865	383.238
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precijenjena vrij.	0	0	0
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih osoba koji prelaze 5% visine temeljnog kapitala banke	19.027	17.235	17.236
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	0	0	0
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez suglasnosti FBA	0	0	0
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.4.)	19.027	17.235	17.236
A	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	1.018.626	1.173.022	1.455.728
B.	RIZIK PONDERIRANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	5.472.154	6.681.510	8.281.695
C.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:B.) X 100	18,6%	17,6%	17,6%

BROJ ZAPOSLENIH RADNIKA PO BANKAMA

R.b.	BANKA	31.12.2004.	31.12.2005.	31.12.2006.
1	ABS BANKA dd SARAJEVO	308	290	297
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd Sarajevo	82	85	104
3	BOR BANKA dd SARAJEVO	36	37	40
4	HVB CENTRAL PROFIT BANKA dd SARAJEVO	454	451	476
5	CBS BANK dd SARAJEVO	116	130	
6	HERCEGOVACKA BANKA dd MOSTAR	100	99	98
7	HYPO ALPE ADRIA BANK dd MOSTAR	379	431	492
8	INVESTICIJSKA BANKA FBiH SARAJEVO	77	75	84
9	INVESTICIONO KOMERCIJALNA BANKA dd ZENICA	195	165	163
10	KOMERCIJALNO INVESTICIONA BANKA dd VELIKA KLADUŠA	54	63	66
11	LT GOSPODARSKA BANKA BANKA dd SARAJEVO	197	186	196
12	LJUBLJANSKA BANKA dd SARAJEVO	70	62	
13	NLB TUZLANSKA BANKA dd TUZLA			479
14	TUZLANSKA BANKA dd TUZLA	343	332	
15	PROCREDIT BANK dd SARAJEVO	291	430	595
16	POŠTANSKA BANKA dd SARAJEVO	66	63	63
17	PRIVREDNA BANKA dd SARAJEVO	208	190	170
18	RAIFFEISEN BANK BH dd SARAJEVO	1.106	1.195	1.348
19	TURKISH ZIRAAT BANK dd SARAJEVO	74	95	108
20	UNA BANKA dd BIHAĆ	61	58	61
21	UNION BANKA dd SARAJEVO	180	180	175
22	UPI BANKA dd SARAJEVO	191	208	233
23	UNI CREDIT ZAGREBACKA BANKA BH dd MOSTAR	755	790	840
24	VAKUFSKA BANKA dd SARAJEVO	151	167	175
25	VABA BANKA DD SARAJEVO			58
26	VOLKSBANK BH dd SARAJEVO	193	233	285
	UKUPNO	5.687	6.015	6.606